

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Районым къэкIуаплэхэр имакIэхэп

НахьыпэкIэ къызэрэхэты-утыгъу, АР-м и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан тхьамэ-тагъор зыщызэрэхьэгъэ игъэ-кIотыгъэ зэхэсыгъо министр-хэм я Кабинет Кошхьэблэ рай-оным щызэхичэгъагъ. Кош-хьэблэ районым иэкономикэ хэхоныгъэ езыхъышIэщт къэ-кIуаплэхэр зэрагъэфедэхэрэм, щыклагъэу шыIэхэр дэгъэзыхьы-гъэнхэм фэщI анахъу уналэ зытебгъэтын фаехэм атегушы-лагъэх. КъызыкIызэIуагъэхэм ар ушхьагъу шхьалэу зэриIэр республикэм ипащэ пэублэ псалгъу къышIыгъэм къыш-хыгъэщыгъ.

— НахьыпэкIэ Джэджэ рай-онымрэ Адыгэкъалэрэ мыщ фэдэ зэхэсыгъоу ащызэхэ-тагъэхэм шIуагъу мы Iофым хэлъыр къаушыхьатыгъ, — къыIуагъ ащ. — Кризисым иягъэ къытэкIыгъэми, хэхо-ныгъэ зэрэтшIырэм къыш-дгъэклагъэпыш, тыкъмыуцоу Адыгеир еж-ежырэу зызыIы-гъыж республикэ тшIыным тыфэбэнэщт.

Шагъу шыIэхэр ауштэуми зэрэнафэхэр, ахэм къащымы-уцуху щыклагъэхэм зэрадэл-жэщтхэм нахьыбэу аналэ ты-рагъэтынэу зэхэсыгъом хэл-жэхэрэм къариIуагъ.

Пстэумэ апэу Тхьаркъохъо Налбый непэ районым иIофхэм языхт фэгъэхьыгъэ доклад къышIыгъ. Отраслэ пэпчъ хэ-хьоныгъэу иIэхэр ащ къыIуа-гъэх, пчъагъэхэмкIи къыушы-хьатыгъэх. Арэу щытми, зэшIуа-хыгъэхэм анахъ мымакIэу щы-клагъэхэр зэрэщыIэхэм ишы-хьатэу упчIэхэр бэу къызэкIэ-лыкIуагъэх.

Республикэм ипащэ экIэмэ апэ къыхыгъэщыгъэр Кошхьэ-блэ, Еджэрыкъуае ыкIи ХьакIэ-мызые ащыпсэхэрэр псэу зэ-щыоштхэм якъэкIуаплэхэр икIоу зэрэзетемыгъэпсыхьагъэхэр ары.

Мэкъумэщ хьызмэтым, куль-турэм, гъэсэныгъэм япхыгъэ предприятиехэм, учреждение-хэм яIофышIэхэм ялэжъапкIэ республикэм къышчалэжырэм зэрэнахъ макIэр къызыхэкIы-гъэм мыхэм афэгъэзэгъэ мини-стрэхэр къыкIэупчIагъэх. Гу-щылэм пае, ЧэмышIо Гъазый къызэриIуагъэмкIэ, культурэм иIофышIэхэм ялэжъапкIэ, рес-публикэм инэмыкI чIыплэхэм ялытыгъэмэ, мини 2-кIэ мыщ нахъ щымакI. Гъэстыныпхъэ шхуантIэм пае чIыфэу рай-оным телъым джыри милли-они 5-м еху зэрэхэхьагъэр

ыкIи пстэумкIи миллион 18,4-рэ зэрикъугъэр администрациер зыдэмылэжъэгъэ щыклагъэу къыхагъэщыгъэхэм ащыщ. Мы мафэхэм псэупIэ-коммунальнэ хьызмэтым ипредприятиехэм ягаз пыупкIыгъ. Электроэнер-гием ыльэныкъокIи Iофхэм языхт нахьышIоп. Муници-пальнэ бюджет организацие-хэмрэ (сомэ миллионрэ мин 820-рэ мэху) псэупIэ-комму-нальнэ хьызмэтым ипредпри-ятиехэмрэ (сомэ миллиони 9,780-рэ) нахьыбэу ащкIэ чIыфэ зытелъыр.

(ИкIуэх я 2-рэ нэкIуб. ит).

Ылъэгъугъэм осэшхо фишIыгъ

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан зIуахыгъэ акционер обществэу «Джэджэ цэ заводым» тыгъуагъэ щыIагъ. Адыгэ къуаер къызыщыдагъэкIыщт цехыкIэу мыщ къышIыгъэхэм фэгъэ-хьыгъэ торжественнэ зэхэхэм республикэм ипащэ хэлэжъагъ.

— Адыгэ къуаер зэлъашIэрэ шхын цIэрыIоу тI, — къыIуагъ ТхьакIушынэ Аслъан зэхэхэм пэублэ псалгъэ къы-щишIыгъ. — Заводым ипащэхэу ыкIи Iоф щызышIэрэ цIыфхэу цехыкIэм икызыIуахын дэлэжъагъэхэм экIэми тызэрафэрээр яслэмэ сшIоигъу. Пред-приятием ипшIэрылхэр дэгъу дэдэу зэригъэцакIэхэрэм ишIуагъэкIэ Iоф-шIэпIэ чIыплэхэр къызыIуахыгъ, цIыфхэм яунагъохэр алыгъыжыным иамал аре-ты. Республикэм иэкономикэ хэхо-ныгъэхэр ышIынхэм заводым илахьы-шIу зэрэхэлъыр къыхэгъэщыгъэн фэе, хьакъулахьэу бюджетым къыригъахъ-рэри макIэп, ащи мэхьанэшхо иI. Ныб-джэгъу лъапIэхэр, псауныгъэ пытэ шуи-Iэу, шIуигъэхьагъэхэм къащымы-кIэу, лэжъапкIэу къэшъухьырэм хэ-

хьо зэпытэу шIуупсэунэу шIуфэсэлэ.

Нэужым ТхьакIушынэ Аслъанрэ за-водым игенеральнэ директорэу Сергей Гусейновымрэ лентэ плъыжырэ зэпауп-кIи цехыкIэр торжественнэу къызы-Iуахыгъ.

Мы отделым имызакъоу, зэрэпред-приятиеу иIофшIэн зэрэзэхичэрэр Президентым къыфалотагъ ыкIи рагъэ-лъэгъугъ.

Президентым зэфэхьысыжхэр къы-шIыхьэзэ, заводым щилъэгъугъэм лъэ-шэу зэригъэгущуагъэр къыIуагъ. Ады-гэ къуаеу къыдагъэкIырэ шхьхъ ин-хэм зэрадиштэрэм, предприятиер сыд фэдэрэ лъэныкъокIи дэгъу дэдэу зэ-рзэтэгъэпсыхьагъэм мэхьанэшхо иIэу республикэм ипащэ ыльытагъ. ЦIыфэу мыщ Iоф щызышIэхэрэм гурытымкIэ

сомэ мин 17 ялэжъапкIагъэмэ, цехыкIэр къызызыIуахым, ар сомэ мин 20-м зэрэкIэхьагъэр ТхьакIушынэ Аслъан игуагъу къыхыгъэщыгъ. Производствэм дакIоу предприятием ипащэхэр еджаплэхэм, кIэлэцIыкIу Iыгыплэхэм, нэмыкI социальнэ учреждениехэм IэпыIэгъу зэрафэхьухэрэм фэщI «тхьа-шIуегъэпсэу» ариIуагъ.

Джащ фэдэу зэхэхэм къышIу-щыIагъ ыкIи коллективым къыфэгъу-шIуагъ АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат. Гъогоу зытетхэм те-мыкIэхэу, гъэхьэгъэшIухэр ашIыхьэзэ ыпэкIэ лыкIотэнхэу ар къафэлъэIуагъ.

Заводым гухэлъэу иIэхэм ащыщ про-дукциеу къыдыгъэкIырэ джыри хэгъэ-хьогъэныр. Ар зэшIохыгъэ хуным пае мэээ заулэкIэ сулугуни кIоэ лъэпкъым ишIын рагъэжэщт.

Мы мэфэ дэдэм станицэу Джэджэ щашIырэ футбол ешIапIэм ТхьакIушынэ Аслъан щыIагъ, IофшIэнхэр зэрэлъа-гъэкIуагъэхэрэм зыщигъэгъозагъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хуэгъу шIуагъэ къы-тэу гъэсэныгъэм иIоф зэрэфэлажъэ-хэрэм, гурыт еджаплэм нахьышIоу егъэджэныр щызэхэщэгъэным ялахъ зэрэхашIыхьэрэм, къыткIэхьухьэрэ ныбжыкIэхэм яегъэджэнрэ яплун-рэкIэ гъэхьагъэхэр зэрашIыгъэхэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэ-ралыгъо Совет — Хасэм и Щыт-хуу тхылъ афагъэщыошагъ:

— **Мырзэ Светэ Аслъанбэч ыпхьум**, МОУ-у «Щынджые гурыт еджаплэу N 24-м» идиректор егъэ-джэн-пIуныгъэ IофымкIэ игуадзэ;

— **ТальэкIо Батырбий Аслъан-бэч ыкIоу**, МОУ-у «Щынджые гу-рыт еджаплэу N 24-м» идиректор;

— **Шэуджэн Аминэт Махьмудэ ыпхьум**, МОУ-у «Яблоновскэ гу-рыт еджаплэу N 5-м» ивожатэ шхьхьалэ.

Районым къэкълуаплэхэр имаклэхэп

(Апэрэ нэклуб. къыщечжэ).

Район администрацием ипашэ упчлэхэм джэуапхэр къаритыжыгъэ, щыклагъэу зигугъу къашыгъэхэм зэрадыригъаштэрэр, аклуачлэ къызэрихъу хэ-кълуплэу къыхагъэщыгъэхэр агъэ-федэхэз ахэм ядэгъэзыжыкын зэрэдэлэжэщтхэр къылуагъ.

Министрэхэм я Кабинет хэтхэр Кошхъэблэ районым шызэхэсынхэм ыпкклэ хэбзэ органхэм, общественностым, шлэныгъэлэжхэм ялыклогхэр зыхагъэхъгъэхэ рабочэ купым районым Иоф шишлагъ. Хэбхъыгъэ езыхъэшыхт къэкълуаплэу илэхэр зэрагъэфедэхэрэм ащ хэтхэр хэплъагъэх. Рабочэ купым изэфэхысыжхэм АР-м и Премьер-министр игуадзэу Алексей Петрусенкэм ащигъэгъозагъэх. Лъэныкы пэпчъ хэушъхъафыкыгъэу ар къытегушылагъ. Предпринимательствэ цыкълум къышыригъэжыгъ. Республикэм имуниципальнэ образованиехэр пштэхэмэ, Мыекълуапэрэ Кошхъэблэ районымрэ япредпринимательхэм анахыбзу лэпылэгъу агъотыгъ. Предпринимательствэ цыкълум ыккI гурытым хэбхъыгъэ ягъэшыхъэным фэгъэхыгъэ республикэ програм-мэ къыдилыгътэу зыдэлэгъэхэ субъект 225-м шышэу 17-р мы районым щэлажэ. Сомэ миллиони 2,7-р ахэм апэлуагъэхъагъ. Аруу шытми, предприятиу лэпылэгъу зэратыгъэхэм ашышъыбэхэм ялофшаклэ уигъэразэрэп. Хэбзэлахъу ахэм сомэ мин 413-рэ къатынэу шытыгъэмэ, сомэ мин 21-рэ нылэп къатлупшыгъэр, Иофшлэпэ чы-плэ зэратышт нэбгырэ пчъагъэу бизнес-планхэм къащагъэнэ-фэгъагъэм нахы, зэратыгъэр фэдитлуклэ нахь макл.

Предпринимательствэ цыкълум дэлажэу лэпылэгъу зэратыгъэхэм маклэу федэ къызэ-рахыжыгъэр нэужым игъэ-клогыгъэу зэхэсыгъом хэлажэ-хэрэр зытегушылэжыгъэхэм ащыш.

— Районым хэбхъыгъэ езыхъэшыхт къэкълуаплэу илэр маклэп, — къылуагъ республикэм ипашэ мыш дэжыым. — Ахэм шлуагъэ къатыным нахь гъэлъэшыгъэу удэлэжээн фае.

Финанс ИофхэмкIэ министрэм игуадзэ, псауныгъэм икъэу-хъумэнкIэ, мэкъумэщ хъызмэ-тымкIэ министрэхэм, муниципальнэ образованиехэм ячылплэ зыгъэлорышлэжыплэ органхэм Иоф адэшлэгъэнымкIэ Комитетым ипашэ зыфэгъэзэгъэ отрас-лэхэмкIэ районым шыклагъэу илэхэм къатегушылагъэх.

Зэхэсыгъом къызэрэщыха-гъэшыгъэмкIэ, чыгъум пае хэб-зэлахъу къаугъоирэмкIэ Кош-хъэблэ районым ауж къэнэ. Ащ фэшI зыпарэмI шымыгъэнэ-фагъэу агъэфедэрэ чыгъухэм якыхъэгъэщын администраци-ем нахыбзу Иоф дишлэнэу фагъэпытагъ.

АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат пстэумэ ауж гушылэр ыштагъ. Бюджетым къыхахъорэр нахыбзэ зэрэхъу-щтым дэлэжээнхэ фаеу зэрилгы-тэрэм ыпккI ащ игугъу къы-шыгъагъ, джыри зэ къыфигъэ-зэжыгъ. Инвестициехэр рай-оным къызэрэхалхъащтым тэрэзэу Иоф дашлэмэ, шлогъэ ин къызэритыштыр ащ къыхигъэ-щыгъ. Кошхъэблэ районым непэ инвестициехэмкIэ проект ухыгъэ зэримытым социальнэ-экономикэ хэбхъыгъэ ышпыным-

кIэ иягъэ къаклоу ащ ылытагъ.

— Предприниматель чанэу, неушырэ мафэмкIэ гугъаплэ къэзыгытхэрэм эклэми мылкъу къыхалхъанэу амал яптын фае, — къылуагъ ащ. — Ин-вестициехэм бюджетым хэбхъы-гъэ зэрэрагъэшырэм имы-закъоу, Иофшлэпэ чыплэхэр къатых. Цыфхэм непэ Иофшлэ-плэ ямылэмэ, зилэми илэжыапкIэ «гъэбылыгъэу» шытмэ, неущ ипенсие зэрэмэкIэщтыр, ищы-лакIэ нахышлу зэрэмыхъу-щтыр къыдэлплыгъэн фае.

Районым Иофгыгъоу илэхэм, шыклагъэхэм ядэгъэзыжыкын игъэклогыгъэу затегушылэхэм ыуж социальнэ-экономикэ лъэныкыохэмкIэ Иофхэм язы-тет ыккI хэбхъыгъэ езыхъэ-шышт къэкълуаплэхэм афэгъэ-хыгъэ унашэо министрэхэм я Кабинет ыштагъ.

— Мыр шыклагъэхэм ядэгъэзыжыкын узэрэдэлэжэщтым фэгъэпсыгъ, — къылуагъ Тхьа-клушынэ Аслъан кIэхухым. — Районым хэбхъыгъэ езыхъэ-шышт лъэныкыохэм, уналэ зытебгъэтын фаехэм икъоу татегушылагъэу сэлъыгъ. Къы-хэдгъэшыгъэ шыкIэ пстэури республикэм икономикэ хэ-хъоным, цыфхэм ящыллакIэ нахышлу хъуным афэгъэп-сыгъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.
Сурэтхэр А.Гусевым ты-рихыгъэх.

Суд приставхэр рагъэджэщтых

АР-м исуд пристав шъхьалэу Дмитрий Ткаченкэр мы мафэхэм республикэм иапшээрэ еджэпIитумэ ярек-торхэу Хъунэго Рэщыдэрэ Блэгъожь Хъазрэтрэ алыклагъ.

— Адрэ учреждениехэм афэ-дэу суд приставхэм яфедеральнэ къулыкъуи зисэнэхъат хэшылкI физилэ Иофышлэ дэгъу-хэр ишыклагъэх. ГухэкI нахь мышлэми, суд приставхэр къэ-зыгъэхъабырэр апшээрэ еджа-плэ Адыгеим итэл. Тилофышлэмэ янахыбэм апшээрэ юридиче-скэ гъэсэнгыгъэ яI, ахэм ащыш-хэм республикэм иеджаплэхэр къаухыгъэх.

Суд приставхэм якъулыкъу хэбхъыгъэхэр непэ ешIых. Шъуистудентхэм тилофшлэпIэ практикэ шахынуу, етланэ тик-улыкъу къыхэхъанхэу тыфай. Ащ къыхэкIэу тилофшлэни зэ-

пхыгъэу зэхатщэмэ дэгъу, — къылуагъ Д. Ткаченкэм.

Пашэм къызэрэхигъэщыгъэм-кIэ, специалист дэгъухэм якъэ-гъэхъабырынкIэ яшлуагъэ къэ-клогыт спецкурсахэр, спецдисци-линэхэр, курсхэу суд приста-вхэр къэзыгъэхъабырыштыгъэр зэ-дызэхашэхэзэ ашIымэ.

Хъунэго Рэщыдэрэ Блэгъожь Хъазрэтрэ суд пристав шъхьалэм Иофым иеплъыкIэ дырагъэштагъ. Джы охътэ блогэм къыклогI зэ-зэгъыныгъэ агъэхъабырынышъ, зэдыкIэтхэщтых.

Урысыем и ФССП-м
АР-мкIэ игъэлорышлэпIэ
ипресс-къулыкъу

ТыфэгъушIо!

ЖакIэмыкыо
Зеклогышъу непэ
имэфэкI маф,
ыныбжэ илъэс 70-рэ
хъугъэ. Ащ фэшI
зимэфэкI
хэзгъэунэфыкIы-
рэм фэгъушIох итхъэ-
гъусэ, ипшъагъэхэр,
ипхъорэлъфхэр ыккI
мыш фэдэ гушылэхэр
фагъэшыуашэ:
— Зеклогышъу, о
щылэныгъэ гъогу дахэ
къэокIу, адыгагъэрэ
хъалэлыгъэрэ зыхэлэ
цIыфэу ущыт, ушъ-
хъэгъусэ дэгъу, уты чан, утэтэжышIу. Псауныгъэ
нытэ уилэнэу, уигъаишIэ кIыхъэнэу, уигухэлъхэр
къыбдэхъухэу ущылэнэу тыгу къыдделэу
тыпфэлъало!

«Щылэныгъэ къысэт»

Бэдзэогъум и 8-р урысые мэфэкI — Унагъом, Шлу-лэгъуныгъэм ыккI Зэфэшъыпкъэныгъэм ар я Маф.
А мафэм Урыс Православнэ Чылысым шыхыгъэу Петр-рэ Февроньерэ яшлэжэ егъэлъапIэ. А зэшхъэгъусэхэр
унагъом ыккI шлу зэрэлъэгъухэрэм афэсакъхэу алыгътэ.

Бэдзэогъум и 8-м къыкIэлы-кIорэ тхьамафэм (и 9-м къыше-гъэжыгъэу и 15-м нэс) АР-м акцие шыклогыт «Щылэныгъэ къысэт» ылоу. А тхьамафэм къы-клогI сабыр гъэклогыжыгъэ-ным (абортым) пэуцужыгъэр со-циальнэ-культурнэ Иофхъабзэ-хэр зэхашэщтых. ИзэпIэ-про-филактическэ учреждениехэм, бзылфыгъэ консультативнэ по-ликлиникэхэм юристхэм, ме-дицинэ психологхэм Иоф аша-шIэшт. А тхьамафэр абортым пэуцужыгъэр тхьамафэу клогыт.

Акцием кIэщакIо фэхъугъ УФ-м и Президент ишъхъэгъу-сэу С. В. Медведевар зипэшэ Фондэу социальнэ-культурнэ Иофхъабзэхэр къэзыхыжыгъэ-хэрэр.

УФ-м иофициальнэ статисти-кэ къызэритыгъэмкIэ, 2009-рэ илъэсым аборт 1161690-рэ Уры-сыем шашыгъ. Нэбгыришъэу сабыр зышъо хэфэрэм щышэу нэбгырэ 66-мэ ар агъэклогыжы. Иофыр зытетыр къыдалытэзэ, абортэу ашырэр нахь макIэ хъу-ным Иофхъабзэр фагъэлэжээнэу ары акцием изэхэщакIохэм пшъэрылэу зыфашыжыгъэр.

Сабыйхэр нахь макIэрэ агъэ-клогыжыкынхэм фэгъэхыгъэ Иоф-

тхьабзэхэр къэралыгъо ыккI му-ниципальнэ медицинэ учреж-дениехэм зрахъэх. Урысыем къалэхэр итых общественнэ ор-ганизациехэу абортым пэуцу-жыкыгъэр ащызэхэщыгъэу. Мы Иофгыгъом изэшIохынкIэ Урыс Православнэ Чылысым мэхъа-нэххо иI.

Акцием хэлэжээнхэу фондым регъэблагъэх УФ-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ ыккI соци-альнэ хэбхъыгъэхэмкIэ и Ми-нистерствэ, ащ хэхъэрэ медици-нэ учреждениехэр, обществен-нэ ыккI дин организациехэр, СМИ-м ялофышIэхэр.

Абортым бзылфыгъэм зэра-рэу къыфыхыгъэр цыфхэм агу-рыгъэлогъэным акционер фэлэ-жэшт. Ар оклогъэ фондым кон-ференциехэр шыклогытхы, пла-кат анахь дэгъум ишIынкIэ зэ-нэктокъум икIэуухэр зэфэхы-сыжыштыхы, Апэрэ каналым ипрограммэу «Псауныгъэ» зы-филорэри мы темэм ехылIэ-гъэшт. А мафэхэм мы кана-лым социальнэ рекламэхэр къытыштыхы. Москва, Санкт-Петербург ыккI нэмыкI къалэ-хэм ябзылфыгъэ консульта-циехэм «пчъэ Iухыгъэм» и Мафэ ашыклогыт.

НыбжыкIэхэр зэнэкъокъугъэх

Хэгъэгу ззошхом ТекIоныгъэр къызыщыдахыгъэр илъэс 65-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэу зыныбжэ имыкыгъэхэу хъапс зытыралхъагъэхэм азыфагу цызэхашэгъэ Уры-сые спартакиадэм ирегиональнэ уцугъо Мыекълэп коло-нием шыклуагъ.

Судейскэ коллегиум хэбхъагъэх обществэу «Динамо» зыфилоу республикэм шыIэм итхьаматэ игуадзэу Александр Леваковыр, Мыекълэп колониум ипашэу Джарымэ СултIан, АР-м ныб-жыкIэ ИофхэмкIэ и Комитет ит-хьаматэу Къэрэтгъэнэ Мыхъамо-дэ, движенеи «НыбжыкIэ гвар-дию» ирегиональнэ штаб ипа-щэу Хъабэху Мурат.

Хъапс зытыралхъагъэ ныб-жыкIэхэр спортым, физическэ

культурэм пышэгъэнхэр, тапэкIэ ахэм бзэджэшлагъэхэр зэрамы-хъанхэм Иоф дэшлэгъэныр — джары зэнэкъокъум пшъэрылшъхьалэу илагъэхэр. Хэгъэгу ззошхом илэхъан цыфхэм зыкIыныгъэ азыфагу илъэу, апсэ емыблэжхэу яктэралыгъо къы-зэраухъумагъэр ныбжыкIэ-хэмкIэ шысэтэхышIэу шытын зэ-рэфар къагурагъэлуагъ.

Мыекълэп колониум чIэс-хэмрэ организациеу «НыбжыкIэ

гвардию» хэтхэмрэ футбол цыкълумкIэ, волейболымкIэ, армспортымкIэ, нэмыкI спорт лъэпкэ зэфэшхъафхэмкIэ зэ-нэкъокъугъэх.

Спортсмен ныбжыкIэхэм ухъабырыныгъэ дэгъу зэряIэр джыри зэ къаушыхъагыжыгъ, зэнэкъокъур зэхэшагъэ зэрэхъу-гъэм ахэр ыгъэрэзагъэх.

Колонием чIэсхэм ялэгъу клалэхэм яспортзал нэужым къа-рагъэлэжэугъ, мафэ къэс ахэм зызэрагъасэрэр къафалотагъ. ТапэкIи мыш фэдэ зэIукIэхэр, зэнэкъокъухэр зэхашэхэзэ ашIымэ, ишлогъэшхо къызэрэ-клогыт бгъуитIуми къалуагъ.

Яшлэжъ мыклодыным пае

2003-рэ илээсым Санкт-Петербург ыныбжъ илээс 300 зэхьум, Пискаревскэ къэхалъэу дэтым Хэгъэгу зэошхом илэхъан къалэр къагъэгъунэ-зэ хэклодагъэхэм апае шлэжъ Аллее къыщызэуахыгъагъ. Ащ къыщыулагъэу илээс къэс лъэпкэ зэфэхьафхэм къахэкыгъэу шыфэхыгъэхэм апае Мемориальнэ пхъэмбгъухэр щагъэуцух. Абхъазхэм, ермэлхэм, белорусхэм, грузинхэм, туркменхэм, нэмыкхэм къы-зэуахыгъэхэр джырэ нэс 71-рэ зэрэхуштыгъэхэр. Джырэ-благъэ ахэм зы пхъэмбгъу къахъуагъ. Адыгеим икыгъэхэу Ленинград къагъэгъунэзэ хэклодагъэхэм апае агъэуцугъэр мэкъуогъум и 22-рэ шыгъо-шлэжъ мафэм ипэгъоклэу къы-зэуахыгъ. Ащ ишын клэщакло фэхьугъэх Адыгеим икыгъэхэу Санкт-Петербург непэ шыпсэурэ адыгэ клалэхэм ащыхэр.

Нахьыпэклэ къызэрэхэтыгъагъэу, Мемориальнэ пхъэмбгъум икызылэхын фэгъэхьыгъэ Иофтхьабзэу Аллеем шы-зэхашагъэм Адыгеим икыгъэу хэлэжъагъ АР-м лъэпкэ Иофхэмклэ, Іэклыб къэралхэм ащы-псэурэ тилъэпкыгъэхэм ады-рялэ зэхыныгъэхэмклэ ыкли къэбар жугъэм иамалхэмклэ и Комитет ипашэу Жаклэмы-кыо Вячеслав.

— Тичыбогъоу заом шыфэхыгъэхэм яшлэжъ зэрамыгъэклодыгъэм фэшл клалэу пхъэмбгъум ишын клэщакло фэхьугъэхэм «тхьашъуегъэпсэу» яслэмэ сшлоигъу, — ылауагъ ащ къэкложыгъэу гушылэгъу ты-зыфэхьум. — Иофтхьабзэр фэдэ къэмыхъугъэу зэрэхашагъэр къэкложыгъэхэм зэклэми къы-хагъэшыгъ, тафэраз.

Жаклэмыкыо Вячеслав къызэриуагъэмклэ, зэхыхэм Санкт-Петербург иадминистра-ция, ветеран организацие-хэм, быслымэн ыкли чырыс-тан дин конфессиехэм ялы-кложэр, тилъэпкыгъэу мы къалэм ыкли Москва адэхэм ямызакъоу, ермэлхэм ядиаспо-рэ шыщхэр хэлэжъагъэх, Ле-нинград дзэ округым иоркест-

рэ Адыгеим игимн кыригъэ-уагъ.

Адыгеим икыгъэ лыкло купым хэтыгъэх СМИ-хэмклэ ыкли общественнэ организа-цияхэм зэхыныгъэ адырялэ-нымклэ Къэралыгъо Совет-тым — Хасэм и Комитет ипа-щэ игуадзэу Сергей Письмак, АР-м иллыклоу Краснодар край администрацием шылэ Мамы-екыо Кимэ, Къэралыгъо Думэм изэлуклэгъунтлэу ядепутатыгъэу, Иофшлэным иветеранэу Цыклу Казбек, заом, Иофшлэным, Улэ-шыгъэ Клуачлэхэм ыкли правэ-ухъумэкло органхэм яветеран-хэм я Совет ипашэу игуадзэу Цыклушэ Аслъан, АР-м идзэ комиссар ветеранхэм Иоф адэ-шлэгъэнымклэ илэпылэгъоу Кыо-

джэ Аслъан, Ленинград ибло-кадэ къыхиуытагъэу, Иофшлэ-ным иветеранэу Людмила Волк. Калэу мы Иофым клэщакло фэхьугъэхэр гуфэбэныгъэ-шхо хэлэуу къызэрапэгъоклы-гъэхэр, Иофтхьабзэм изэхэщэн чанэу зэрэпылгыгъэхэр гуапэ зэрэшыгъуэр клөгъэгъэ пстэу-ми къыхагъэшыгъ.

Жаклэмыкыо Вячеслав тызэ-рэшигъэгъозагъэмклэ, пхъэм-бгъум тыратхэшт списокэм игъэхъазырын ащ иклэщакло-хэм ялэулыкэ лъэпкэ Иофхэм-клэ, Іэклыб къэралхэм ащы-псэурэ тилъэпкыгъэхэм ады-рялэ зэхыныгъэхэмклэ ыкли къэбар жугъэм иамалхэмклэ Комитетыр дэлэжъагъ.

— Мемориальнэ пхъэм-

бгъур дгъэуцунэу зитэхъухьэм АР-м и Президент тигухэлъ шыдгъэгъозагъ, Тхьаклушынэ Аслъан ар Санкт-Петербург игубернаторэу Валентина Мат-виенкэм лыигъэлэсыжыгъ, — къытфилотагъ клэщакло купым пэщэныгъэ дызезыхъагъэу, Ленинградскэ дзэ округым ипашэ игуадзэщтыгъэу, непэ Санкт-Петербург игубернатор иупчлэжъэгоу, генерал-майор-рэу Нэхэе Руслъан телефоны-мклэ гушылэгъу тызыфэхьум. — Президентми губернаторми къызэрэддырагъэштагъэм, ялахышлэу къызэрэхашыхъа-гъэм фэшл «тхьашъуегъэпсэу» ятлэу. Шыпкыгъэу площтмэ, ахэм игъоу амылгытагъэмэ, пхъэмбгъур дгъэуцун тлэклы-щтгъагъэп.

Руслъан къызэриуагъэмклэ, мы Иофыр рахъухьы, зэрэдэлэ-жъэштхэм зытегушылэхэм ыуж илэсныкыо нахьыбэрэ пэ-мылгыхэу къызылэхыгъ. Ахь-щэу Мемориальнэ пхъэмбгъум игъэпсын ыкли икызылэхын фэгъэхьыгъэ Иофтхьабзэм изэ-хэщэн пэлухъагъэр къытлуп-щыгъ Лыхьурэе Адамэ. Ар Теуцожь районымклэ Пэнэжы-кыуае къышыхъугъ, шаплугъ, ау илэсыбэклэ узэклэІэбжы-мэ, апшэрэ еджаплэр Крас-нодар къызышеухым ыуж, Санкт-Петербург Иоф шишлэнэу агъэклогъагъ. Адам предприя-тиешхом, пивэшл заводым ипа-щэхэм ащыщ. Мы уахътэм ащ

икъутамэу Азербайджан икыэ-лэ шъхьалэу Баку дэтым пэщэ-ныгъэ дызэрэхьэ. НэмыкІ къэ-ралыгъо шылэми, илэсыбэрэ зыщыпсэугъэ къалэм къэкло, ичлыбогъухэу иныбджэгъухэм къахэхьэ. Джарэуштэу мы Иофым илахышхо кишыхъанэу хъугъэ. Джащ фэдэу нэмыкІ Иофтхьабзэу ищыклагъэхэр зэ-шлуахыгъэх илэсыбэ хъугъэу Санкт-Петербург шыпсэурэ предпринимательхэу, Пэнэ-жыкыуае иклэлэ плугъэу Хьо-кло Хьазрэт, Пчыхьэллыкыуае шыщэу Дыхьу Руслъанэ ыкли къуаджэу Джамбэчыне шыщэу ДыдыкІ Нурбий.

— Мы пхъэмбгъур Адыге-им шыщ Іахь цыкылоу, изы къуапэу плыгътэн плыэклыщт, — ылауагъ Нэхэе Руслъан. — Ады-геим икыгъэхэу, Ленинград имызакъоу нэмыкІ къалэ-хэр къэзыгъэгъунэзэ фэхыгъэ пстэуми ар апай. Ахэм яшлэжъ мыклодыным, къытклэхъухьэ-хэрэм алылэсыжыным, на-хьыжхэм къаклугъэ гъогу къиным уасэ фашышъунэу плугъэнхэм пае дгъэуцугъэ.

Адыгеим икыгъэхэу Ле-нинград къагъэгъунэзэ хэклодэгъэ нэбгырэ 500-м ехъумэ ацлэхэр мы пхъэмбгъум тетхагъэх.

ХЪУТ Нэфэст.

Сурэтхэр Мемориальнэ пхъэмбгъум икызылэхын фэгъэхьыгъэ зэхыхэм къышы-тырахыгъэх.

Адыгабзэр Москва шызэрагъашлэ

Иныдэльфыбзэ зэришлэрэм, ар зэригъэлъаплэрэм ялгытыгъэу хэтрэ цыфи шъхьэклафэ фашы. ИжыкІэ къышгъэгъэ-жыагъэу адыгъэхэм ало: «Бзэр лъэпкыым ыпс». Бзэм ишлуа-гъэкІэ хэтрэ лъэпкыи ишэн-ха-бзэхэр, икультура клэнхэр, ита-рихь ллэужыкІэу къэтэдджырэм ІэкІэгъахьэх. Ихэку, ичынальнэ пэчыжъэу псэурэ цыфхэмклэ мэхъанэшхо иІ абзэ зэрагъэ-шлэным, яклэлэцыкылэхэр хэ-кужым клэрычыгъэ мыхъун-хэмклэ амалэу шылэхэр адызэ-рахъанхэм.

А лъэныкыохэр къыдалгы-тэхьы, мы илээсым игъатхэ Адыгэ Республикэм иллыклоу Урысые Федерацием и Прези-дент дэжъ ренэу шылэм илоф-шлэпІэ адыгабзэр зышарагъэ-шлэщт курсхэр къыщызэуа-хыгъэх. А курсхэм къякІуа-лэхэрэм клэмгъе диалектыр зы-

лъэпсэ адыгэ литературабзэм-рэ къэбэртэе-щэрджэс диалек-тымрэ зэрагъашлэх.

Фаехэр зэкІэ курсхэм аштэх, клэлэцыкылэхэми, нахьыжхэми урысыбзэм играмматикэ игъу-сэу ныдэльфыбзэри зэрагъа-шлэ. Гушлуагъоу щыт курсхэм къякІуалэхэрэм ежъ иныдэ-лъфыбзэ диалект игъусэу нэ-мыкІ диалектыри зэрашлэным яшыпкыгъэу зэрэпылхэр ыкли купитлэми зэрэщэджэхэрэр.

Зыгъэпсэфыгъо мафэхэр ары курсхэм Иоф зашлэрэр. Каникулхэм ялэхъан еджэ-ныр зэпагъэу, сыда плэмэ гъэ-мэфэ зыгъэпсэфыгъо лъэхъа-ным курсхэм якІуалэхэрэм ащыщыбэмэ ягупсэ хэкухэм за-щагъэпсэфыщт, яныдэльфы-бзэ рыгушылэщтых. Ионыгъо мазэм курсхэм ялофшлэн па-дзэжыщт, арышъ, еджэхэрэм

япчъагъэ къызэрэхъоштым щэч хэлэп.

Мы Иофтхьабзэр апэу зыгу къэкыгъэр адыгэ культурэм и Москвоскэ обществэу «Ха-сэм» илофшлэн чанэу хэлэжъ-рэ Сэхьу Мурат. НахьыпэкІэ адыгабзэм икурсхэр къызыла-хэуи къыхэкІыгъ. Занятиехэр МГУ-м иеджэплэ аудиториехэм ащызэхашэщтыгъэх, клэлэгъа-джэхэм якыхэхынкІэ къины-гъохэм зяутэкІыхэм, еджэныр къызэтырагъэуцон фаеу хъу-гъагъэ. Курсхэм ИофшлэпІэ къа-фыхэхыгъэнымклэ къиныгъо-хэр къыкыокыгъагъэх. Пост-предствэм илэшъхьэтетхэр зэ-рэкІэлэулгъэхэм ишлуагъэкІэ адыгабзэр зышарагъэшлэщт курсхэр зычлэтыщт унэри къа-фагъотыгъ. Ныдэльфыбзэр зэ-зыгъэшлэнэу курсхэм къякІуа-лэхэрэм япчъагъэ шлэхэу къы-хэхъуагъ.

Ащи къышыуцугъэхэп, инджылызыбзэмклэ урокхэр а унэ дэдэм шызэхашэнхэу Іи-зын къызаратым клэлэеджа-кложэр гулагъэх. Сыда плэмэ бзэ лые хьурэп. Бзэ нахьыбэ зэбгъашлэ къэси уишлэныгъи хэхьо, уигупшысакІи шлум ылэныкыокІэ зехъожьы.

Иклэхым адыгэ тхэкІошхоу Мэшбэшлэ Исхъакъ тыбзэ фэгъэхьыгъэу ытгыгъэ усэр агу къызэгъэкыжыи сшлоигъу.

Гъэмэфэ огъум псы чэнджэ-гуІэнэу
Нэпкыым дэгъукІырэм фэдэу
игъашлэ,
Зэуи рамыдзэу мыскъэрэ
Іуалэу
Синьдэльфыбзэ игугъу
къысфашы:
«Мэ тисырыкыи пльапэ
зэрибдзэу

Уиадыгабзэ хэт ищыкІа-гъа?»...
— АІозэ тхьапишрэ зэрамы-нэсэу
Ащ пае тхьапишрэ, тхьапи-рэ сфалуагъа.
Мы дунай нэфынэм апэре
псалгэр
Шыщ сфэзышлыгъэр си-ныдэльфыбз,
Гур зыгъэгъушхоу сизугъэ
хаплэу
Илэгъэ Іуатэу бгъэгъум ди-зыбз.

Адыгабзэр зышызэрагъэшлэ-рэ курсхэм ащэдженэу зызы-гъэтхы зышлоигъоухэм Хьад-пэшхо Ларисэ — курсхэм яко-ординатор — зыфэжъу-гъаз мыщ фэдэ номерымклэ: 985-997-51-33.

АР-м иллыклоу УФ-м и Президент дэжъ ренэу шылэм илофшлэпІэ ипресс-кыулыкыу

Парадым хэтыгъэр агъэшлуагъ

Хэгъэгу зэошхор зауэхым Теклоныгъэм идзэ Парад 1945-рз илъэсым мэкъуогъум и 24-м Москва, площадь Пльыжым зэрэщызэхашгъагъэр хуыгъэшлэгъэ инэу непэ кызынэ-сыгъэм тыхэгъэгу шалыгътэ. Парадым хэлэжъагъэх фронт зэфэшхъафхэм ясводнэ полкхэр, хыдзэ флотым, дзэ академием, дзэ училищхэм ыкIи Москва игарнизоннэ частхэм ялыкIохэр. Парадым ипэщагъ Советскэ Союзым и Маршалэу К.К. Рокоссовскэр. Парадым кышыгушылагъ Апшгъэр Главкомандующым игуадзэу, Советскэ Союзым и Маршалэу Г.К. Жуковыр. Гушлогъо маршыр зырагъажэм, зэкIэмэ апэ итыгъэ специальнэ автомобильмкIэ Теклоныгъэм ибыракъ кыблалыгъ. Дзэ оркестрэм нэбгырэ 1400-рз хэтыгъ.

Фронт зэфэшхъафхэм яполк хэшыпыкIыгъэхэр кызыблэкIыхэ нэуж советскэ дзэклалхэм язырызэу алыгъыгъэ нэмыц-фашист быракъ зэфэшхъафхэр В.И. Лениным и Мавзолей лъапсэ ратэкъулагъэх. Ахэр быракъ 200 хуыщтыгъэх. Джащ фэдэу шыудзэ бригадэр, дзэ техникэр, ошбогу десантыдзэм иподразделениехэр, нэмыкIхэри Мавзолейм итрибунэ пашхъэ кыблэкIыгъэх.

Зигугъу къэсшыгъэ парадыр Теклоныгъэм пае зызэхашгъагъэр илъэс 65-рз зэрэхуыгъэм епхыгъэу джырэблагъэ Мыекъуапэ офицерхэм я Унэ

Хэгъэгу зэошхом иветеранхэр зыхэлэжъыгъэ зэлукIэ шылагъ. Ащ кыбрагъэблэгъагъ парадым хэлэжъагъэу, кьалэу Мыекъуапэ шыпсэурэ полковникэу Смирнов Геннадий Иванович. ЗэлукIэр пэублэ гушы-лэу кызылэуиыхыгъ ыкIи зери-щагъ ветеранхэм я Адыгэ республикэ Совет итхьаматэу Г.В. Барташук.

Г.И. Смирновыр 1926-рз илъэсым Ивановскэ хэкум щыщ кьэлэ цыклоу Кинешма кышыхыгъ. Дзэ кьулыкъум зашагъэр 1944-рз илъэсым ищылэ маз ары. Заом илъэхъан я 4-рз Украинэ фронтым идзэхэм я 1498-рз самоходнэ артиллерие полк шхъаф хэтыгъ. Къаулагъагъ. Кыфагъэшшоагъэх ащ Щытхъум иорденэу я III-рз степень зилэр, Хэгъэгу заом иорденэу а I-рз степень зилэр, Жьогъо Пльыжым иорден, медальхэу «За отвагу», «За освобождение Праги», «За победу над Германией» зыфилохэрэр, юбилей медальхэр.

Теклоныгъэм ипарад илъэс 19 нахэ ымыныбжэу хэтыгъэ ветераным фэгущлохэу зэлукIэм кышыгушылагъэх Теклоныгъэм и Адыгэ республикэ фондэу Советскэ Союзым и Пльыжъэу Андырхъое Хъусенэ ыцIэ зыхырым ипашэу ХъапэкIэ Налбий, Адыгэ Республикэм идзэ комиссар илъылагъоу полковникэу Къоджэ Аслан, ветеранхэм ядзэ кьулыкъу комитетэу АР-м щызэ-

хэшагъэм итхьаматэ игуадзэу Л.С. Рудяк, ветеранхэм я Мыекъопэ кьэлэ Совет итхьаматэу Л.Я. Кочерга, АР-м ныбжьыкIэхэм ялофхэмкIэ и Комитет итхьаматэу Къэрэтэбэнэ Махьмудэ, АР-мкIэ ветеран флотым и Союз итхьаматэу, контр-адмиралэу Тхьагъэпсэу Мэджыдэ, ТОС-2-м иветеранхэм я Мыекъопэ кьэлэ совет итхьаматэу Альэскэр Людмилэ, нэмыкIхэри.

Парадым хэлэжъыгъэ ветераным шлухъафтынхэр, кьэ-гъагъэхэр ратыгъэх.

Сурэтым итыр: **Г. И. Смирновым** (джабгъумкIэ щыт) **Г. В. Барташук фэгущло.**

Апшерон районым шылагъэх

Илъэс бэклае хуыгъэ Адыгэ Республикэмрэ кьалэу Апшеронскэрэ яветеранхэм зэблэгъэныгъэ зызэдырлэр. Ахэр зэлукIэх, ветеранхэм Иофэу адашлэхэрэмкIэ зэупчIыжых, опытуэ ялэхэр кызыфагъэфедэх.

Мэкъуогъум и 22-м, шьыгъо мафэу зэрэщытыр кыдалыгъи, Адыгейм икыгъэ ветеран купэу нэбгырэ 32-рз хуэрэр кьалэу Апшеронскэ кьуагъэ. Район гупчэм ит мемориал шхъалэм джэ яветеран куп къащапэгъокыгъ. Ветеранхэм я Апшеронскэ рай-

он Совет итхьаматэу З. Н. Зайнчуковскаямрэ ветеранхэм я Адыгэ республикэ Совет итхьаматэу Г. В. Браташукрэ а чыплэм шылэгъэ зэлукIэм кышыгушылагъэх. ЕтIанэ Мыекъуапэ икыгъэ ветеранхэм кьэгагъэхэр саугъэтхэм акIэралхъагъэх, зы такыкыэ шыгыуагъэх.

Ащ ыуж бысымхэр тэтыехэм ягъусэхэу кьушхъэм ашагъэх, Гьомэ тьуакIэ дащагъэх. Мы чыплэм туристэу щызэблэкырэр бэ. Сэри апэрэу сыкьуагъэти, лъэшэу шлогъэшлэгъоныгъ. Кьушхъэ тIокIэ зэжъум километрищым ехуэ икыхъагъ. МотовозкIэ еджэхэу, вагонич зыпышла-

гъэм тырагъэтIысхыи, лъагъэу тыдащэгъэ. Ащ тикIи лъэсэу километрэрэ ныкьорэ тыдэкIюагъ. Удэплъыемэ, шхъэр ыгъэуназэу, а мыжъом тет чыгъ шхуантIэхэм жьы къабзэу къапыкIырым гур кыде-щае. Уеплъыхымэ псыхъоу Къурджыпс (Къужыпс) мыжъо тьуакIэм кьырэчъэ.

Мафэр фэбагъэми, мы чыплэр чылэгъагъ. Кафе горрэм тыкышагъэуцуи, бысымхэм тыщахъэклагъ. Гьомэ кьушхъэ тьуакIэр тиветеранхэм ашлогъэшлэгъоныгъ. Бысымхэм тыкыгъэкIотэжыгъ, «Это было в Апшеронском районе» ыцIэу заом фэгъэхыгъэу тхыль зырыз кытатыгъ.

Заомрэ ИофшIэнымрэ яветеранэу, илъэс 13-м ехуэ ветеранхэм я Мыекъопэ кьэлэ совет итхьаматэагъэу, Мыекъуапэ ицIыф гъэшлуагъэмэ ащылэу Синюгин Петр Василий ыкьом изэо гьогухэм кIэкIэу сакьытегушылэнэу исхуыагъ. Ар Хэгъэгу зэошхом хэлэжъагъэмэ ащыщ, илъэсыбэрэ дзэм офицерэу хэтыгъ. Непэ Мыекъуапэ щэпсэу. Зэошхом хэтыгъэ лыр кьалэм иветеран совет ипашэу зытетым сэри тхьаматэ гуадзэу а организациеу сылуыгъэ илъэсипшым ехуэ. Арышэ, ащ кьулыкъур зыщыхыгъэ чыплэхэм, зыщызэуагъэхэм, дзэ сэнэхатэу илагъэм, джащ фэдэу наградэу илэхэр зыфэдэхэм сачыгуау.

Алэу кызылэгъэгъэхыи шлоигъор Адыгейм нэмыц-фашист техакIохэм ядзэхэр ифыжыгъэнхэм Синюгиным илахэ зэ-

рахэлгыр ары. Ащ ыуж Краснодар крайм шыкIогъэ заохэм ахэлэжъагъ. Ахэм афэшхъафэу кьэлэ-Пльыжъэу Севастополь кьэзыухуэмэгъэ дзэхэми ахэтыгъ. Заом иветеран подполковникыцIэ илэу дзэм кыхэкIыжыгъ.

П.В. Синюгиныр 1924-рз илъэсым кьалэу Ставрополь кышыхыгъ. 1943-рз илъэсым кьэлэ военкоматым кыкIыгъэ повесткэр илъэс 19-м ит кIэла-кIэм кыфахыи дзэм ашагъ. Ащ идзэ билет дэтхагъэх кIэ-кIэу мыщ фэдэхэр: «Кьылблэ фронтым хэхьэрэ я 44-рз Дзэм епхыгъэ я 347-рз мотошхончэо дивизием кыхикубытэрэ я 21-рз истребительнэ-противотанкэ дивизионым итопгъаохэм янаводчик. Я 4-рз Украинэ фронтым щызэогъэ я 2-рз гвардейскэ дзэм епхыгъэ я 387-рз мотошхончэо дивизием

Топыр илэшэу зэуагъэ

зиет итопгъэо полк инаводчикмэ ащыщ. 1944 — 1945-рз илъэххэм я 3-рз Украинэ фронтым хэхьэрэ шхончэо дивизием епхыгъэ полкым хэт гаубичнэ топгъэо дивизием итопхэм ащыщ ипэщагъ». 1943-рз илъэсым игъемафэ псыхъоу Миус джэ шыкIогъэ заом (Кьылблэ фронт) хэтзэ кызыраулагъэри билетым дэтхагъ.

Илэх ащ Жьогъо Пльыжым иорден, Хэгъэгу заом иорденэу а I-рз степень зилэр, медальхэу «За отвагу», «За боевые заслуги», «За оборону Севастополя», «За победу над Германией» зыфилохэрэр, юбилей медальхэр. Ахэм къахэхуагъ «Адыгейм и Щытхъузехъ» зыфилохэ медалыри. А наградэр ветераным ыныбжэ илъэс 80 зэрэхуыгъэм кыкIэкIуагъ.

1941-рз илъэсым гурыт еджаплэм иаттестат кызыратым Ставрополь дэт медицинэ институтым чIэхъагъ. Заор кьэжъагъэу макло, нэмыцхэм тыхэгъэгу зыкыратэкъуагъ, кьалэу Ростов аштагъ, Темыр Кавказым етIупшыгъэу пыйдзэр кьекIу. Мединститутым иящэнэрэ курс шеджэрэ кIэла-кIэр ныкьоеджэу дзэм ашагъ. Кьалэу Житомир дэт лъэсы-дзэ училищэу Ставрополь къахыжыгъэм агъэкIуагъ. Ау училищыр джыри зэ агъэкIо-щыгъ. Ащ чIэс курсантхэри якIэлэегъаджэхэри лъэсэу кьалэу Грознэм ашагъэх. Мы кьалэм пIэлэу кIэкIым кы-

кIоцI курсантхэр зэо Иофхэм щафагъэхъазырыгъэх. Ащ чIэс-зэ, ежэ шлоигъоу Синюгиныр артиллерие дзэ сэнэхатэу кыхыхыгъ. Истребительнэ-противотанкэ полк шхъафым хэт топхэм ащыщ рядовой дзэ-кIоллэу рапхыгъ. 1943-рз илъэсым щылэ мазэм и I-м тидзэхэм наступление ин рагъэ-жъагъ, ащ тегуэ кьалэу Ставрополь шхъафит ашIыжыгъ. Ахэм ауж кьалэхэу Азов, Таганрог, Ростов пийм кьылэ-кIахыжыи, Донбасс нэсыгъэх. Мыхэмэ апэкIэ Синюгиныр зыхэтыгъэ тидзэхэм Адыгейм пыир рафыжыгъ, Кубань шхъафит ашIыжыгъ.

Джауштэу сержантэу Петр Синюгиным шхъафит ышIыжыгъэх Кьырым, ащ ыуж Румыниемрэ Болгариемрэ. Теклоныгъэм и Мафэ загъэмэ-фэкI нэуж ар Одессэ еджакIо агъэкIуагъ. Лениным иорден зышъошэ дзэ артиллерие училищэу Фрунзэм ыцIэкIэ щы-тым чIахыи, лейтенантэу кы-чIатIупшыгъ. Офицер ныбжьыкIэм Одессэ дзэ округым кьулыкъур шыпидзэжыгъ. Ащ пыдзагъэу советскэ дзэ купэу Германием щылэхэм ахэ-тыгъ, артиллерие дзэхэм кьу-лыкъур ащыхыгъ. А кьэра-лыкъом кыкIыжи, Мыекъуапэ шылэгъэ я 9-рз мотошхон-

чэо дивизием къащэжыгъ. Артиллерие полкым политча-стымкIэ икомандир игуадзэу хэтыгъ, 1971-рз илъэсым икьу-лыкъуу ыухыгъ.

Петр Василий ыкьор илъэс 20-рз Мыекъуапэ дэтыгъэ кинотеатрэу «Гигант» зыфилохэм ипэщагъ. КызырэсIуагъэу, ащ ыуж ветеранхэм якьэлэ совет илъэс заулэрэ щылэжъагъ. Ишхъэгъусэу Валентина Синюгинари Хэгъэгу зэошхом хэ-тыгъ. Я 13-рз противотанкэ бригадэм делопроизводителэу кьулыкъур щыхыгъ. Наградэу кыфагъэшшоагъэхэм ащы-щых Хэгъэгу заом иорденэу я II-рз степень зилэр, медальхэу «За освобождение Варшавы», «За взятие Кенигсберга», «За взятие Берлина», «За победу над Германией» зыфилохэрэр, юбилей медальхэр.

Зэшхъэгъусэхэр зэлэгъух, 1924-рз илъэсым тIури кьэ-хуыгъэх, илъэс 86-м итых. «Теклоныгъэм ия 65-рз илъэс» зыфилохэ юбилей медалыр заом хэлэжъагъэхэм кьараты зэхъум АР-м и Президентэу ТхьакIушынэ Аслан зэшхъэгъуситIумэ къафэгущлуагъ, щылэкIэ-псэукIэ дахэ ялэнэу къафэлэлуагъ.

Сурэтым итыр: **П.В. Синю-гиныр.**

*Нэкубгъом итхэр зытхыгъэр
ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.*

Зыцлэ шлуклэ рязыгъэлорэ бзыльфыгъ

Ти Адыгэкьалэ хьакъулахъхэр зыщаугъоирэ инспекционер кызыщызэлуахыгъэр ильэс 19-м ехъугъ. Ащ фэдиз уахътэм кыклогъ инспекцием илофышлэхэм япшгъэралхэр дэгъоу агъэацлэхэзэ кыэрэклогъ. Ахэр арэуштэу мыпсэухэм хьуштэп: анахъу лэжыаклогъэми, пенсионерхэм, сэкъатныгъэ зилэхэм яахъщэ лахъхэр игъом аратынхэ альэклыщтэп, ящылэклогъ-псуклы хэпшыклогъ кызырелыхыштым уехъырэхъышжынэу щытэп.

Нэлуасэ шъуэфэсшы сшлоигъор ренэу зипшгъэралхэр дэгъоу зыгъэацлэу, шлуклэ зыцлэ рязыгъэлэ зэпытэу Къошк Сафьет Юныс ыпхъур ары. Сафьет зэклогъ тыхабзэ зэрэфэлэжыагъэр ильэс 31-м кьехъугъ. Илофшлэпэ пчъагъэмэ ащылэжыагъэми, ренэу ыгу етыгъэу, ыльэклогъ кымыгъанэу, илофэу зэшлуиыхэрэм иакъылрэ ыклогъацлэ-рэ фигъэлорышлэхэзэ кыэрэклогъ.

Илофшлэ Сафьет хэшлыкышхо зэрэфырилэм уехъырэхъышжынэу щытэп: апшгъэрэ катэгорие ил, министерствэ зэфэшхъафхэм къарыклогъэу щытхъу тхылы 10 кылыжыгъэхэу кыгъэлэзгъонхэ ельэклы. Коллективэу зыхэтэм шхъэклогъ-фэшхо кышчыфашлы, ежыари сыдигъорэ уахътэ тефагъэхэм, зэклогъ яупчлэжыгъэу, цыф кызырелыхэм ялэпылэгъушлу.

Сафьет къуаджэу Джэджэ-хьаблэ гурыт еджаплэу дэтыр дэгъоу кыухыгъ. Ежъ хыцлэ хъугъэу къуаджэу Ленинхьаблэ 1958-рз ильэсым мэкъумэщышлэ унэгъо лэжыаклогъ кышчыхъуагъ. Гурыт еджаплэр кызырелыхыгъэм лыпытэу кьалэу Краснодар дэт кооперативнэ техникумым члахы, зылэклогъ-псуклыгъэу бухгалтер сэнэхъатер зэригъэгъоти ильэс 15 ти Адыгэкьалэ кышчызэлуахыгъэу Теуцожь общепитым бухгалтер шхъафлэм игуадзэу ипшгъэралхэр дэгъоу ыгъэацлэхэ зылыжыагъ. Ащ даклогъ кьалэу Краснодар дэт медицинэ институтым икьутамэу экономикэмрэ гъэлорышлэпэмрэклогъ сэнэхъат кызытырэм щеджи, 1994-рз ильэсым ыпшгъэклогъ зыцлэ кьетлогъэу хьакъулэхэ инспекцием кыгъэзэжыгъэу илофшлэу рыгушхохэ зэлажэу.

Ятэу Юныс непи кыгъхэт, колхозэу «Октябрь» зыфилоштыгъэм пэрытныгъэр щызылыгъыгъэхэм ащыщ, пенсием щыл. Янэу Гошхъан тугынлэжэу бригадэм извеньеовой пэрытыгъэхэм ясатырэ хэтыгъ. Ащ игъонэмысэу идунай ыхъожыгъэш, Алахым джэнэт льяплэр кырет.

Юныс иунагъо зэшпхъуи 8-рз зы шырэ кышхъуагъ: Сэламэт, Асыет, Шамсэт, Аслъан, Сачнэт, Назрэт, Марьет, Мерэм, я 9-рэр Сафьет. Ахэм зэклогъ унагъохэр ялэх, тыхабзэ зыклогъацлэрэ зиакыларэ фэзыгъэлэжыагъэхэм, тиадыгъэ намыс лэагъу зылэгъэхэм ащыщы. Сэламэтрэ Аслъанрэ ядунай пэсэу ахъожыгъэш, ахэм джэнэт льяплэр Тхэм кьарет.

Сафьет нахъ пэблагъэ зыфэтшы тшлоигъоу тиупчлэ фэтэ-гъазэ:

— Сафьет, уилофшлэу шлу ольэгъуа, уегъэраза?

— Силофшлэу шлу дэдэ сымылэгъуштыгъэмэ зы мафимыщ сылутыштыгъэп. Тызэрэ-хъакъулэхэ инспекцием паетыхъашхъурэлэу бэмэ кьашлошлыми, силофшлэнклэ кыстедфагъэу сишлуагъэ зэсымыгъэ-кыгъэу щыл иоу сшлэрэп. Арыш, силофшлэу анахъу сызкыларыгушхорэр цыфхэм сишлуагъэ язгъэклогъ зэрэслэжыагъэр ары.

Илофшлэгъоу ыкли илофшлэ-ныр дезгъэжыагъэу Пшыдагъэ-кыо Анжеликэ кытылуагъэми тегъэразэ:

— Сафьетрэ сэрырэ ильэс 15-м ехъурэ тызэгъусэу, тлэ зэклогъагъэу тызэдэлэжыагъэш, илофшлэпэ кьэгужыагъэу, хэуконыгъэ горэ ышлыгъэу, мэкъэ пхъашклэ зыгорэм дэгущылагъэу е фэгубжыгъэу кьэсшлэжырэп. Сид фэдэ уахътэ утефагъэми, уиупчлэ дэмышхъахыгъэу джэуап псынклэу кыритыжыным фэхъазыр зэпыт. Анахъу кыхъэгъэщы сшлоигъор шэн-зеклогъ дахэу хэлым даклогъ, ибэрэчэтныгъэрэ ихъалэлныгъэрэ узэрагъэгущорэр ары. Зэрэхъупхъэм ыкли зэрэшырытым апкэ кыклогъ шлу умылэгъун плэклогърэп. Тилэкпэ гъэ-зетэу «Адыгэ макъэм» кыхъэрэ гъэшлэгъоныбэмэ тызэдэ-джэу ыкли ахэм татэгущыла-жэу маклэп кызырэлэхыгъэрэп. Ащ фэдэ зеклогъагъэм шлу тызэригъэлэгъуштыгъэу тызэлэ-фэ тызэфэзэщы, ренэу кыыз-дэлэпылэхэу гъогъу занклэ сытез-щагъэхэм ащыщыш, хэт кыс-сэупчлыгъэми зэрэсишысэтехы-плэр ясэлэ.

— Шъуилофшлэу зыфэдэм нахъ тыщыбгъэгъуазэмэ тигопэщтыгъэ.

— Анахъу тилофшлагъэхэр кызыщылэгъохэрэ отчетхэр квартал пэпчэ кытатых. Цаклогъэм, предприятиехэм, организациехэм, ахэм адаклогъу транспортыр, чыгур, унэхэр зыхэр арых иоф зыдатшлэхэрэп. Ихътедзэхэр зэрэфэхэрэм елытыгъэу справкэхэр ятэтых, фэшхъаф документхэу ящылэ-гъэхэр афэтэгъэхъазырых. Федэу ялэм елытыгъэу справкэхэри ятэтых. Мафэ кьэс плэми хъунэу нэбгырэ 50-м ехъу кытэуа-лэш, зэклогъ консултацияхэр ятэтых. Законхэм ащытэгъэгъу-зэх. Федеральнэ законом елытыгъэу хьакъулахъэр амытыгъэу зыфэдгъэгъухэрэу Хэгъэу зэошхом хэлэжыагъэхэр, сэкъатныгъэу а 1 — 3-рэ группэхэр зилэхэр, Чернобыль хэлэжыагъэхэр, пенсием щылэхэр ыкли фэшхъафхэр арых.

Сафьет, титхыгъэ ыклэм нэсыгъэш, джы узтетым кыклимычэу, псауныгъэ пытэ уилэнэу, тыхабзэ шлуагъэ кыфэпхы зэпытынэу сыпфэлэу.

КЪЭДЭ Мухьдин.

ГУКЪЭКЫЖЪХЭР

1945-рз ильэс. Ильэсиплэ хъугъэу клорэ заом цыфхэм кыныбэ кьафыхыгъ. Къэралыгъошхоу, Урысы империе зыцлагъэу, Советскэ Союз хъугъэу тызэрысым я 20-рз лэшлэгъум гүмэклогъуагъэ зэпчыгъ. Япон заом, етланэ Дунэе заом кьаклогъ-лыклогъагъэ революционер. Ащ къэралыгъошхом ис цыфхэр зэригъэутэклогъгъэх, зэригъэутэклогъгъэх. Ащ ыуж цыфхэм рэхъатныгъэ кызафэклэм, лэжъэным яшгъыпкэ рахъыллагъ. Зэралэклогъу псэухэу, ашхын кьалэжы-жэу рагъэжыагъэу, къэралыгъом илэшхъэтетхэр, большевикхэр щылаклогъ изэблэхъун фежыагъэх. А щылэ-клэ зэблэхъум илэхъан цыф лэжыаклогъу хэгъэгум исым зэклогъ «кулак» цлэу афауси, ращыгъэх, аулыклогъэх.

гъупчэу Иусэу кытылэгъу. «Мы сэ сиклалэ бэлахъэу чынэ зэрэшлэрэ», — елош кышхъэты, фегъэчэфы. А гущылэхэу кырилоштыгъэхэр егъэшлэрэ гукъэклогъгъэху Аслъан кыфэнагъэх.

Къуаджэр зыдэщысыр бгылэ-хъоталэ. Къуаджэ-хэмрэ кьутырхэмрэ апхырыклогъэ темыр лэжыаклогъом псыхъоу цыклогъу мацъэ. Бгъу осыр зыгъызым мэфэ реным клэлэ лэахъохэр жэ цыклогъ-хэмклэ кыагъэхы.

Кымафэр теклы, гъатхэр кьэсы. Осыр мэкъуш, псыр псыхъоу цыклогъу хэлэ-джы. Етланэ псыхъошхоу нэр ыхъэу, пэр ыхъэу мацъэ.

Пчэндэхъухэр гүлэхэзэ кьэбыбыжыых, дахэу зэ-джэжыыхэзэ къуаджэм кьэ-сыжыых, чыгъмэ кьапэтлыс-хъэх. Бзымэ ордэ кьалэ,

Аслъан еджэныр кызыеу-хым дэу кылыклогъом ашагъ. Германием ильэсиплэ кьу-лыклогъу щихыгъ. Комсомольскэ стройкэм иоф шашлэнэу кызыаджэхэм кьу-лыклогъу зэдэзыхыгъэхэм зэ-дашти зэгъусэхэу ащ кьуа-гъэх. Пчыхъэрэ еджэнхэу амал ялагъ. Аслъан экзамен-хэр ыти институтым члэ-хъагъ. Мафэрэ етлупшыгъэу стройкэм иоф щешлэ, пчы-хъэм институтым щеджэ.

Аслъан кьалорэр ыгъэа-клэщтыгъ, ылэ иль участкэр бэрэ дэгъуклогъ хагъэунэфы-клогъыгъ, рабчыхэми дэгъоу кьагъахэу хъугъагъэ.

Иныбджэгъу клэлэу Миха-ил икьэщэн кызыыхъугъэ мафэр хигъэунэфыклогъу кызырегъэблагъэм, Аслъа-ни ащ зыдишагъ. Инасып-зыхэлэ пшгъашгъэми а пчы-

Гъэшлэ гъогур псынклэагъоу

Щылаклогъ зыгъэпсыхэрэм зи алон фитхэп, хэбзаклогъ ышлэрэу зыгу римыхыхэрэп псынклэу ауытых, агъэтлыс-ых, «Совет хабзэм ипый» аралэ. Совет хабзэм хэбза-клэр ыгъэпсэу фежыагъ. Нэмыклогъ къэралыгъошхоми щылэ-клэагъу ащыгъэпсыгъэн фаеу унашхо зэралыгъэм зао кыклогъ.

Ильэсиплэ хъугъэу заор клэщтыгъэ. Адыгэ къуаджэ-хэр 1945-рз ильэсыклогъу кы-хъагъэм натрыф жьагъэклогъ пэгъоклогъагъэх. Тхъэм елэлугъэх псауныгъэ кьари-тынэу, зэо мыхъыжэу клорэм ятэхэу, акъохэу, ялахылы-хэу хэтхэр псаухэу кыхэ-кыжыныхэу.

Лэпкымыклогъ Аслъан цыклогъу зауи пыджи зымы-ыгъэгумэклогърэп. Янэжэ нэо-фыжэ дахэм тэклу ыгъэнэ-луагъ зэклогъ зыфаер фаригъа-шлэхэ, шхэн, джэгун, чыен нэмыклогъ илэп. Ильэсыклогъ пчыхъэм натрыф жьагъэклогъ зыгъэшхэкли янэжэ ыгъэгъо-лыжыныгъ.

Пчэдыжыым янэу Дэхэ-нэф жьэу кьэтэджи хьакъум мацлогъу ришлыхъагъ, унэр кы-гъэгъэбагъ, пшэрыхъагъэ. Натрыф плэстэ фыжырэ кьо-жыгъэрэ кьафигъэхъазырыгъ. Ышыпхъу нахъыжэу Самэ-ти, ышнахыжэу Асхъади, Аслъани кьэтэджыгъэх, зат-хъахыгъ. Янэ Иэнэ лэжъуи-щыр кьафигъэгъуцуи ыгъэ-шхагъэх. Аслъан цыклогъу зэшхэхэм, чынэмрэ клэпшэу янэжэ кьафаригъэшлыгъэм-рэ ыштэхэи осэу кьэсыгъа-клэм чынэ щешлэнэу унэм иклогъ. Икьоу фэмыгъэтэрэ-чымы, чынэр егъэчэрэгъуш-члэды, клэпшымыклогъ ео зы-купрэ, ау чынэр шлоклогъа-сэ, етланэ кьырегъэжы-жы. Янэжэ кьурлан льяплэр ыпашхъэхэ ильэу шхъаны-

ягушлогъошху. Къуаджэм дэхэм зэхыхэу заор кьаухэу. Гъатхэм ианэхэ мээ дахэм, жьоныгъуаклогъ заор аухыгъ. Теклогъыгъэр кыдахы, псаоу кьэнагъэхэр кьэкложыныхэм цыфхэр ежэх. Кьэкложы-хэрэм абгъэхэм орденхэмрэ медальхэмрэ кьахэлыды-кых.

Аслъан цыклогъу ятэу Хьа-медэ нахъ кьэгужыагъ, ау-гъэм ыклэм псаоу кьэкло-жыныгъ. Зэо ужымы ильэс кыныхэр кыклогъыклогъагъэх. Аслъан ятэрэ янэрэ зэралэ-клэу, пчэдыжыым кышхэгъэ-жыагъэу пчыхъэ нэс иоф ашлэ-ми, зи ашлэрэм кыклогъа-рэрэ, кьаратырэрэ...

А щылаклогъ Аслъан зэо-ужым ыльэгъуш, кыклогъу. Клэлэцыклогъу зилэ унагъо-хэмклэ ар кыин дэдагъ. Кы-мафэм тлэклу-тлэклоу шхы-нэу ялэр зэпашыгъэ ашхышты-гъэми, гъатхэм нэс аухыти, кыин алэгъуштыгъ, гъаблэм ыгъаллэщтыгъэх.

Къэралыгъом илэшхъэ-тет маллэ, цыфхэм алахы-штыгъэ тын купыр амыты-жынынэу кьашлы. Ащ щыла-клэр кыгъэгъэпсынклэу, мэ-кьумэщышлэхэр ыгъэгущыла-гъэх.

Лэпкымыклогъ Аслъан еджэнэу школым члэхъэ.

А лэжъаным унагъохэр тхъамыклогъэх, еджаплэм клорэ клэлэцыклогъу пфэпэн фэгъгъэ, зэрэфэпэнхэ ахъэ-цыфхэм ялагъэх, гужъуа-гъэхэу члахъэхэри ахэты-гъэх. Классиплэ кызаухыклэ еджаплэм кычлэжыклогъ-ри багъэ. Иоф ашлэщтыгъ, унагъом делэщтыгъэх.

Тлэклу-тлэклузэ щылаклогъ нахъ зэтеуцоу ригъэжыагъ. Колхозым тракторхэр кьыра-тэу, чэчи мафи иоф ашлэу, цыфхэми лэжэпклэ тлэклу-хэр кьалэклахъэу хъугъэ.

хэм иулагъ. Купым адыгэ пшгъашгъэ хэсэу кычлэ-кыгъ, нэлуасэ ышлыгъ. Асет ыцлэр. Пшгъэшгъэ кьопчлэ го-хым шхъац шлуцлэ кы-хъэр дахэу зэгъэфагъэу ыклогъ-едзыхыгъ, зымышлытэжыу, лэдэб хэлэу ыкли закыхи-мыгъэщэу щысыгъ. Асет институтыр клэлэгъаджэу кызыеу-хым, Совет хабзэм зэришлы хабзэу иоф ышлэнэу кьагъэклогъагъэу, ильэсым кьехъугъэу шылагъ. Зэлу-клэхэзэ зэдэгущылагъэх, унагъо ашлэнэу рахъуагъ. Адыгэ хэкум кьэкложыны, джэгъуи афашлыгъ, зышхышхэри, яла-хылыхэри кьафэгущылагъэх. Нэужым Аслъан иоф зыш-шлэрэм клэжыныгъэх, пшгъа-шгъэ кьафэхъугъ, ащ Сафьет фаусыгъ. Унэм исэу ильэ-сым кьехъурэ адыгабзэ дэ-гъоу рагъэшлагъ. Аслъан исабыйхэм зэклогъ адыга-бзэр аригъэшлагъ.

Щыфым ицыклогъу ары ыбзэ ышлэнымыклогъу лэшэу уналэ зытетын фаер. Етланэ зэхышлыклогъу ины кызы-хъуклогъ, щыгъушпшэщтэп. Ренэу унэм ащыдэгущыла-гъ, лэпкыгъу зышхышхэм якъэ-бар афилогъагъ. Джарэуштыгъ адыгэмэ яшъуашгъ фэдэ ду-наим кызырэгъащамыгъуш-сыгъэр, а шъуашэр адыгэ бзылфыгъэм зэрилэшлагъэр, кьапэблэгъэ лэпкыгъэм зэ-клэм зэрэзыщалыагъэр, кьэ-зэкъэу адыгэ чыгъум я 19-рз лэшлэгъум кытлысхъагъэ-хэми агу рихыи ящыгъы-нэу зэраштагъэр агуригъэ-луагъ. Сафьет япшлэнэрэ классыр кызыеу-хым, зэрэу-нагъоу Адыгеим кьэкложы-гъэх.

Пшгъашы шъауи апшгъэрэ еджаплэхэр кьаухыгъэх, уна-гъохэри ашлагъэх, зэралэклогъ Адыгеим ихахэу хэлажыгъ, рэгущыгъ.

ЛЫХЪУКЛО Яхъе.

ХЪ УЩТ Щэбан.

Льэпкь Иофыгьохэм ягумэки

Цыфышхь пчъагъэм елгытыгъэмэ льэпкь маклэхэм уащыццэу уилъэпкь зэхашлэ кыуитырэ гумэклхэр уизещаклоу (поводырэу), дунэе тарихым хэшлык фыуилэу угурэ унитлурэклэ ар кызынэплъыхьэмэ, кын кыпымыклэу хэплъагъорэр — уахьтэм ижбалым кушэрэхэ зэпыу имылэу кьеклоклэ, зышъыпкьэу ащ пэуцужьырэ зырыз дэдэхэм анэмыклрэ льэпкь маклэхэр кьабэклрэмэ ахэклухажьызэе заомэ ахэклоджыпэхэзэ, ахьтэр зэрэлъыклатэрэр ары. А гупшысэ хьылгэм джэнджэшныгъэ угу кырегъахьэ неперэ льэпкь маклэхэми неущэрэ мафэ ямылэу. Етлани а цыфшлык-гъэпсыклэр щыбзэм зыклэбгъэкыклэ гу зыльыпгъэрэр — а зильэпкь кызыттенэ-шъуным цыхьэ фызымылэхэм «еджэгъэ-емышпчжыгъабзэ» зэрахэтыр ыкли ахэм абзи ялэпкьи ежэ ашхьэ закьо ифедэ хьушъуштымклэ ахьожьынэу зэрэхъазырхэр ары. Ащ фэдэхэма а еплъыклэм лъапсэу фашырэ, ащ рэхъат зырашлыжэу ыкли адрэ нэмыклэм шлыкэ кьахэзыгъэццэу алыгъэрэр яакъылышлогъэ-чыжъаплэу, льэпкьклэ пклэ тимылэжэу зэрэщыгъыр кьагурыуагъэу, хэти фэмьдэу ежхэр адрэмэ апэ ишъыгъэхэклэ зэрээнэгъужьхэрэр ары. Ахэр зыгуи зыпси льэпкь Иофмэ ятыгъэу адэлажэрэмэ язэхэшлыкыи агулгыи ащ мыхъатэхэу алыгътэзэ нэиутэу ар кьамылошъуми агуклэ адэхъащых.

Ау... зыклэ, ежхэм афэдэхэр архэба зильэпкь шлу зыльэгъуэхэу ащ Иофмэ якъуэхъумакломэ кьадэлэпынхэм ычылпэклэ кулэшъу афэхъухэрэр клоклэ лые арагъэгъэклэдэу кьабэныжхэзэе кьагомыуцэхэзэ. Ятлонэрэмклэ, уцлфэу цыфыгъэ пхэлэмэ, уилъэпкь маклэ зэгорэм клодыжыштыу пшлошым, ащ удэгүйнэу щытэп ныла? Шхъаджи зэгорэм зэрэлэжыштыр ешлэ пэти, «Тхьэм кыгъэхъуэгъэу ымыгъэлэжын шылэпыш», ллэным зи клэхъопсырэн ныла? Ащ фэдэ сэ зыкли сылукагъэп, алоуи зэхэсхыгъэп. Цыфым ишылэныгъэ лъыгъэклотэным зэрэклэхъопсырэн фэдэба льэпкьри ишылэныгъэ зэрэфэбэнэн фаер?

Сыда тэ, хэкурысхэмклэ, тильэпкь Иофыгьохэр зетхъанхэмклэ зэклэ амалхэр тилэхэу лоныр лыегъалом, ау хэхэс адыгэмэ ягъэпшагъэмэ, тфэшлэщтыр нахьыбзэ, ащклэ амалэу тилэхэр, икьоу зыклэ-тымыгъэфедэхэрэр? Тызэггожы, хъауми а гупшысаклэм зэрарэу кырихын ылъэклыштым тиакъыл темыфа? Хэта тызшыгугъырэр, хэта дгъэмысэрэр? Бгъэмысэн щымыла-хэуи тлорэп, ау хэта анахь мысэр? Тэры анахь мысэр, адыгэ пэпч. Тэр-тэрэу ащ гу лытымытахэрэм фэдэу кьутамэу тызтесыр готыупкыиэу тыфежэ: икьоу тыбзэ дгъэфедэрэн, кьэралыгъуабзэу зэрэщытымклэ ипшъэрылымэ арыдгъэлажэрэп, бэрэ хьэтэпэмыхь тшлэу кыхэккы нэмыклхэр ыкылу кьидгъэуцохэзэ, члэдгъэула-гозэ, тиджэгъогъухэр ар пэпчэ кызырэддэхъащыхэрэр, зэрэгъушлэхэрэр кьыдгурымылорэм фэдэу. Ары паклошъ, ахэм яшлоигъоныгъэ тшлэныр

нахь кьедгъэклузэ, тыдэ тызшырыгушылэпхэ дэдэу чыплэ тифагъэми, ежэ абзэклэ тэгущылэ.

Мыекъуапэ иураммэ бэрэ адыгабзэр ащэлау? Гур хегъэткыкы адыгэ пшъэшъэ ныбжыкыкы цыкы купым игупшысэхэр пцлашхьом фэдэу урысыбзэклэ кыуупклэпклэхэзэ, ащыш горэми зы адыгэ гушыи кыыхимыгъафэу иурам шхъа-

рэ якъуаджэ зэтэгъэпсыхьэгъэ дэдэу, дахэу, зыми фэмыныкьохэу зэрэпсэхэрэр. Ау анахьэу згъэшлэгъуагъэр — чылитлу нахь мыхъоу (Кфар-Камэрэ Рихъаныерэ) Израиль ис адыгэ кьоджитлүмэ адэсэхэм хэбзэ программэм хэтэу яныдэльфыбзэу адыгабзэр гурыт еджаплэм я 5 — 8-р класкхэм зэрашъызэрагъашлэрэр ары. Чылэмклэ джурти араби

гугъу ышхьаоклэ кыищысшыгъэм. Адыгабзэм игъэфедэн ылъэныкьоклэ тыгу рихьыгъэгъэ кьэбархэу зэхэтхыгъагъэхэри гум джыри нахь щэпытэх мы писъмэм уеджэ зыхьуклэ. Адыгэ гъэзетеджэхэми ахэр ашлогъэшлэгъоныхэу сеплышъ, писъмэм щыщ пычыгъо нэлуасэ фэсшлэ сшлоигъу: «Адыгэ итэкъухьагъэу ыбзи ихабзи чинэхэи, бзэ хьафклэ

лгымыфэу? Мыр кьэлэ закъор арэп зыфэгъэхьыгъэр, чылэхэми ащклэ яамалхэр нахь маклэ мэхъу зэпытых.

Щысэу сштэн сэ сичылэу Козэт иурамэу сызытесыр. Мыщ Степнойклэ еджэх, кыхьэп, зэклэмкыи унэгъо 25-у щыпсэурэм щыщэу адыгэ унагъоу ахэтыр 6 нылэп, 19-ре урыс, е ермэл унагъу. Ылгъуитлукыи сэ кызыгосхэр урысых, спэчлынатлэу шысхэри урысых е ермэлых. Сыкыдэкыгъэми урамым, хатэм сьдэхъагъэми сызылуклэщтыр хэта? Адыгэп. Етлани тауштыу адыгабзэклэ сыгушылэшта? Шыпкьэ, зэклэ тичылэ урамхэр тэ тиурам фэдэ дэдэхэп, ау кышагъаклэрэ дэди шылэп.

Етлани кыыхэгъэхъожьыгъэмэ хьуштыр — адыгэмэ «почтэ гъогу» зыфалощтыгъэм фэдэу цлэрылоу щытышъ а тиурам, нэмыкл урам заулэу кыпыльэшъуагъэмэ Иофышлэ кьалэм клоу кьадэкыхэрэр зыугъоижьыхэу Краснодар еклүрэ трассэшхом узезышлэлэрэ гъогу, ащ тиурам тесмэ анэмыклэу кыырыклорэмэ уахаплэу уахэдаломэ плъэгъуштым инахьыбэр зэрэмыадыгэр ары, зэхэпхыштыри урысыбз.

Джары хэхэс Кфар-Камэрэ чыплэрыс Козэтрэ язытет зэбгъапшэхэмэ. Ары, ащ фэдэ заклэп зэклэ чылэхэр, кьалэмэ алузыгъэхэр нахь «адыгэ кьабзэхэуи» кызыттегъэгъэщтых. Ау тэ тилоф нахь нахь джижы тиклэлэгъум Кошхьэблэ цыкыкыклэ заджэщтыгъэхэу, джы кьэлэ плышъо зилэ хьугъэ Яблоневскэми, ащ шлэхэу енкъокъушт Инэми, ащ ыуж ихъашт Пэдкови (Новая Адыгея зыфиорэр). Тауштыу адыгэ макъэ, адыгэ гушылаклэ адэ-лукыишта ахэм тильэпкьэгъуэхэу ащыпсэхуэрэм япчъагъэ бэклэ нахь ащымаклэмэ? Уахьтэ тешлэ кьэс етлани а Иофыр ахэмклэ нахь дэй хьузэ лыклогъэшт.

Ащ икьэгъуцун (демографи-ем) зыгорэ етпэсышгунклэ арэп сэ зыфаслорэр, Иофыр зыгетыр, тилофхэр хьылгэ кьэзышлырэмэ ацлэ кьэсэло. Ау тыадыгэу тыкызыттенэнэу тиамалыр зышъ — тыадыгэу тыкызыттенэнэу тыфаемэ Иоф адэтэжъу-гъашл, сьдрэ хэклыпи тэжъугъэгъэфедэ тыбзэ тырыгушы-лэнымклэ, тыреджэнымклэ.

Гухэкк нахь мышлэми, тиадгэ клалэмэ ащышъбэр, чиновник горэ зэрэхъухэу, тыбзи тыхабзэхэри лэпэдэлэл ашлэхэу рагъажэ, адыгэ гъэзетрэ тхылырэ зыныбджэгъухэу ахэтхэри маклэ.

Сыдэу щытми, чыплэрыс адыги хэхэс тильэпкьэгъуи нахьыбэрэ акъылэгъу тызэфэхъу-хэзэ, тичиновникми шхъадж ылъэклыштымклэ льэпкьым зыкыфагъаззэ зыч-зыпчэгъоу тызэкъуагъэуцомэ, тилофхэр нахь клэкыных, тишлэныгыи лъыдгъэклотэн, тилэжыгъо кызырэмэмысыгъэм игугъэклэ тижышхьыи дгъэрэхъатын.

МЭХЪОШ
Руслан.

УГУ УМГЪЭКЮДМЭ, маклэп пшлэшъуштыр

лэ рыклохэу зыплъэгъуклэ.

Мыщ фэдэ гупшысэмэ сакъыфэзыщагъэр зы писъмэ шлагъу. Ащ гузэхэшлэххо уигъэшлэу тильэпкьэгъу зырыз-мэ чылэ псаумэ афэгъэхьыгъэу гушхоньыгъэ кыпхилхьэу зэрэщытыр ары мы сикъэтхэни лъапсэ фэхъугъэр. Ау писъмэм итым сынэмызэ ар кысфэзытхыгъэ лы шлагъом нэлуасэ шьуфэсшын.

Ар Израиль ит адыгэ (шапсыгъэ) кьуаджэу Кфар-Кам щыпсэурэ Хьатикъое Рэджэб. «Адыгэ макъэм» еджэхэрэми ар ашлэклэ сэгугъэ, сыда плomé итхыгъэхэр мыхэо-хапклэу блэкыгъэ ильэс заулам тильэпкь гъэзет кыыригъахьэхэу кыыхэкыгъэ. Сэ нэлуасэ сызы-фэхъугъэр 1992-рз ильэсыр ары — ситхылхэу «Марджымрэ» «Гугъэ лъагэмрэ» зыгорэуштыу лэклахьэхи, зыджэм, сэ нэлуасэ зыкысфишынэу садэжэ кьа-кло зэрэшлоигъор кызышлорэ иписъмэ кызысфетхым кыи-щегъэжъагъэу.

Джар ыльэпсэу Рэджэб тлогъогогъо садэжэ шылагъ, тызэгурылоу тызтегушылэн икьун дгъотыгъэ, тызакъылэгъоу тиеплъыклаби зэтэфэу кыи-члэкыгъэ. Джащ кыищегъэжъагъэу тызэфэтхэ. Анахэу зэпблагъэ тызышлырэр льэпкь Иофмэ гумэклэу афытилэр ары. Рэджэб икьоджэгъу Ацумыжэ Шумафэ игысэу «Черкесхэр» ылоу тхылэ атхи, 200-рз ильэ-сым кьыдагъэкыгъэ. Сэ ситхылэ мэклай ар тет тхылэ клэ-раклэу ныбджэгъум инэпэплэ лъаплэу.

Рэджэб иадыгэ льэпкь фыштыкылэу фыцрилэр кьэзыу-шыхъатырэмэ зэу ащыщ щытхьу хэлэу географиемклэ якьоджэ еджаплэу шырагъаджэхэ пэтзэ, ежэ-ежырэу адыгабзэ-клэ еджэнэу ыкли тхэнэу зыри-гъэшлэжыи, икьоджэгъу цыкылу-хэр ащ фигъасэхэзэ, ыныбжы-клэ пенсием оклофэ нэс ильэс пчъагъэм адыгабзэмклэ зэрэ-ригъэджагъэхэр.

Рэджэб ильэситлүм зысехьа-клэм икьуаджэ, Израиль адыгэмэ шылаклэу ащырялэм, хэхэс адыгэмэ адрэ араб кьэралыгъохэми шылаклэу шырыш-лаклэм афэгъэхьыгъэу бэ кыс-филоагъэр. Гушылэм пае, зэрэшапсыгъэхэр Тыркуем имы-кыжхьэхэзэ япсэулапгъэр Афыпс псыхьо илэгъо-благъоу зэрэ-щытыгъэр, якъуаджэ Убынклэ зэреджэщтыгъэхэр, ячылагъэу Илэ ыцлэклэ джырэ Ильскэм зэреджэхэрэр, ежэ зыщыпсэу-

кьахэмысэу адыгэ заклэу мэпсэху. Япшъашъэхэр нэмыклэ льэпкьмэ адаклогъэрэп, (льэп-кьыр кьабзэу кызытэрагъэнэ-жыным пае). Джуртхэри, хэгъэгум иллышхьэхэри дэгъу дэдэу адыгэмэ кьафыштыгъы Рэджэб кызыриуатэрэмклэ, ащ фэдэ кьафыштыгъыклар ежхэми кьалэжыгъ, зэрысхэ кьэралыгъом зэрэфэшъыпкьэ-хэмклэ, цыхьэшлэгъухэу, кьэрар ялэу зэрэпсэхуэрэмклэ. Лэжэкло хьалэлых, сьд ллэужыгъо Иофэу Израиль шыклорэми чанэу хэлажэх. Хэгъэгум идзи клэлэ ныбжыкылэхэм кьулыкьур чанэу ильэсыным кыкылоцлэ ша-хы, полициеми, нэмыклрэ Иофшлэплэ инхэми алурых.

Ау етлани анахь згъэшлэгъуагъэр цыкылуи ини, ныбжэ зийи ныбжыкыи — чылэм зэклэ дэсыр адыгабзэклэ дэгъоу зэрэгущылэхэрэр ары, абзэ, якул-турэ инэу зэрагъэлаплэхэрэр ары.

Джыри зы гупшысэ сагъэ-шыгъагъ Рэджэбы икьэбармэ ащ икьоджэгъухэр куоу зэрэ-гупшысэхэрэм, чыжъэу апэклэ зэрэплъэхэрэм. Ахэр дэгъу дэдэу зэрысхэ хэгъэгум щышылэхэ пэтзи, зэклэ хэхэс адыгэмэ ягумэкклэ мыхэри хэны афэхъухэрэп: джэнэтым исхэм фэдэу мэпсэхуэми, якъуаджэхэм адэсхэм ащыш-хэм ахэр кьабгынэхэзэ, нахьы-бэрэмклэ Канадэм е нэмыклэ кьэралыгъохэм мэкложых. Лъапсэу ащ илэр арабхэмрэ джуртхэмрэ язэфыштыгълэрэ язэмызэгъыныгъэрэ неущрэ мафэм кьафыхьын ылъэклышт гумэклхэр ары. Етлани Рэджэб кызыриуатэщтыгъэмклэ, ады-гэхэр мырэуштыу емыгупшы-сэнхи алъэкырэп: непэ Изра-иль иллышхьэхэр адыгэмэ дэгъоу кьафыштыгъы. Ау нэмыклхэр кыгъэхьэхэу Иофыр зэблэхъугъэ хьумэ? Хымэ хэгъэгур хымэ хэгъэгур — нынэ-плосым фэд ар. Нынэплос дэгъуи мэхъу, ау нахьыбэрэмклэ...

Ары, адыгэ диаспорэм тыди а гумэклыр зыщыдилыгъэу щыпсэу, ылу ичлыгужыклэ кьэгъэзагъэу ренэу кыгътэхъу. Джары чыплэрыс адыгэмэ адэжэ кьэзыгъэзэжыи зышлоигъохэри кьахэкыных шьулау сзыгъэлогъагъэр Рэджэб седэлузэ. Уахьтэм кызыригъэ-лъэгъуагъэмклэ, кьэхъугъэх ащ фэдэхэри. Ау тишлэшлыкэ а Иофыр ащ шыуцущтэп. А гупшысэри кыыхэщы, гушылэм пае, мы мафэхэм сныбджэгъу иписъмэу кысылукагъэу зи-

псалъэу техъагъэмэ тафэмыдэу льэпкьыр, бзэр, хабзэр тэгъашло, тырэгущо, тырэтхэ ыкли тыреджэ. Льэпкьэу зыбзэ хэзынэжыи, хымабзэклэ псалъэу псэурэр сыдым фэдэу алуи унашъо зашым, ар кьэплэ нэшъоу щыдым фагъэдагъ.

Хэкоу тызэрыфагъэу тызэ-рысым кьоджитлу нахь тышчы-мышъуми, цыфмэ ящылаклэ дахэ, чылэхэм ягъэпсыкыи дэхэ дэд, тиклалэхэри дзэм ащэхшъ, ильэсищэ кьулыкьу ахы. Джащ кыыхэкыкыкы тызхэхэр нэшлуклэ кыгътэплых, ташы-щым фэдэу кьыддэпсэху. Ти-чылитлу язэпэчыжъагъэ кило-метрэ 60 мэхъу. Чылэмэ ядэ-хагъэ хэхэу зэпыт. «Егъэзыгъ, мор тхъамык» плонэу зи тилэп, пстэуми Иоф ашлэ, унэе маши-нэ лъаплэ зымылэ чылитлүми зы унагъо адэсыжъэп плөми ухэ-укъоштып. Чылэмэ етлэ гъогу зыфэплощтхэр ялэхэп. Пстэуми асфалыт атеклагъ, гъогу нэзы-мэ шхъонтлэгъаклэхэр алушлы-хьагъэх, гъогу нэххэм алу-пкьэу кыыхэкыкы апылгъэгъэ о-стыгъэмэ чылэр зэпэшлэтыу кьагъэнэфы. Тиныбжыкыкыкы пшъашыи клэи университетмэ ащеджэхэрэр нахьыбэ мэхъу зэпыт. Чылэм удэгъуи удадомэ, адыгэ макъэ нэмыклэ зэхэпхыш-тэп, ащ фэшхъаф дэлулкы-рэпышъ».

Ащ пыдзагъэу кошыныр («Стамбул икыжыыр») ыумысэу, ар хэкуыныгъэшхоклэ ылыгътэу, ащ лъапсэу илэмэ ежэ ишлэш кьырелуалэ.

Анахь сызгъэгущылогъэ дэдэу сэ мы писъмэм кыисыджы-кыгъэмэ ащыщ «чылэм удэгъуи удадомэ, адыгэ макъэ нахь зэрэзэхэмыштыр, нэмыкы-бзэ зэрэдэмылулкырэ» зыфило-рэр ары.

Адэ тэ, чыплэрысхэмклэ, адыгэ кьэралыгъуи зыщыд-гъэпсыгъэу, тыбзи кьэралыгъ-уабзэу зычашагъэу, льэпкы-бзэклэ гъэзети, журналхэри кызышъыдэкхэу, льэпкь театри, ансамблэхэми Иоф зычашлэу, еджаплэхэми «зышлоигъо-клэ» абзэ зэзыгъэшлэнэу фитныгъэ-хэр зычаратыгъэм ыкли нэ-мыклэ амалхэри зыщырялэм аб-зэ икьоу «Тлупшыгъэу, шхъа-фитэу, дахэу, баеу агъэфедэзэ зыщыздэгущылэхэу, тыда зы-щызэхэпшэщтыр? Мыекъуапа? Цыф жьугъэ зэхэхъаплэхэр ара? Сыгугъэрэп. Адэ сыдэуш-тэу ныдэлэфыбзэм илэшлугъэ, ибаигъэ ашыгъуазэ ухъушты, сыдэуштыу тлэку-тлэкузэ ар члэмынэшта ащ нахьэу гъунэ

Тятэжъхэм алэжъыгъэм тызэфещэ

Къэбэртэ-Бэлкъар къэралыгъо университетым декоративнэ-прикладной искусствэмкIэ икафедрэ ипацэу, искусствоведениемкIэ докторэу, профессорэу, Урысыем исурэтышIмэ я Союз хэтэу, Къэбэртэ-Бэлкъарым культурэмкIэ изаслуженнэ ИофышIэу, УФ-м иацшээрэ профессиональнэ гэсэнэгъэ илофышIэ гэшIуагъэу Мэлбэхъо Борисэ къытфилотагъэм тигуапэу теддIугъ. Ащ зэрилътэрэмкIэ, лъэпкъ шIэжъым ныбжыкIэхэр нахьышIоу фагъэсэнхэм пае зэкъош республикэхэм яшIэныгъэлэжъхэр опытуу ялэмкIэ нахьыбэрэ зэхъожьынхэ фае.

— Адыгэ къэралыгъо университетым искусствэхэмкIэ иинститут къэзыуэхэр студентхэм ушэтынхэр ащылызыхэр купым сырипаш, — къелуатэ Мэлбэхъо Борисэ. — Сигуапэу Адыгеим сыкьэкIуагъ, ныбджэгъоу шысиIэмэ ялчъагъэ хэбъуагъэу Налчык сэгъэзэжы.

— *Искусствэм зыфзэгъэсэгъэ студентхэм яшIэныгъэ зыуплэкIурэ купым урипэцэныр IэшIэхэу слътэррэн. Анахъэу уналэ зытебгъэтырэр кыхэгъэцба.*

— ПшIомыгъэшIэгъон ИофшIэным уишъыпкъэу удэлэжъэн плъэкIыштми сшIэрэп. Искусствэр уицIыкIугъом кышцегъэжъагъэу зэбгъашIэ зыхъукIэ, нэмыкI сэнэхъат кыхэпхынэу уфэещтэп. Лъэпкъ искусствэр лъызыгъэ-кIотэн зимурадхэр кыхэгъэщынхэу сыфай. ОшIа, лэжъапкIэ кызэрихышцт закьом егупшысэрэ итворчество зэрэпылбьмрэ искусствэр ищыIэныгъэ щыщ хъугъэу псэурэмрэ зэфэшъхьафых.

— *Студентхэм шIэныгъэу къагъэлъагъорэм уегъэраза?*

— ЩыкIагъэ ямыIэу сIорэп. Лъэхъанэу тызыхэтэр кыдэп-лътэгъэмэ, «5» ыкIи «4»-кIэ ушэ-тынхэр зэрэтыхэрэм сэгъэгущIо.

— *Анигъэрэ еджапIэу щыIэр башIэ хъугъэу хэгъэгум илэжъхэтетхэм кьаIо. АцкIэ адеогъаишта?*

— ШIэныгъэу зэрагъэгъотырэр ары мэхъанэ зэстырэр. ЕджапIэхэр башIэ зэрэхъухэрэр тэри тэлъэгъу. Ар кыдэтлгытагъэми, студентым еж елътыгъэр кыгурыIон фае. Ерэдж, ишIэныгъэ херэгъахъу, исэнэхъаткIэ Иоф ерэшI. ИскусствэхэмкIэ институтым идиректорэу Наталья Чепниан, ащ игуадзэу Хъабэхъу Адамэ, нэмыкIэхэми ялофшIаIэ сшIогъэшIэгъон. Студент пэпчэ исэнаушчыгъэ кызэрэзэлIухышцтым лъэплъэх.

— *Студентхэм ялофшIагъэхэр уишIэтынхэм къацэгъэлъагъох. Къахэгъэщынэу зыфаемэ ацIэ къытфелоба.*

— Урыс студентхэм адыгэ Iэмэ-псымэхэр, ижъырэ лъэхъаным тилъэпкъэгъумэ унагъом щагъэфедэщтыгъэ пкъыгъохэр ашIыгъэх, сигуапэу «5» зыфзэгъэуцугъэр макIэп. Кыпхэс лъэпкъхэм уитарихъ, уиискусствэ зэрагъашIэ зыхъукIэ, лътэгъыгъэу кыпфашIырэм кыхэгъэщт. Искусствэм лъэпкъхэр зэрэзэфещэхэрэр Адыгэ къэралыгъо университетым щыплъэгъун плъэкIышт.

— *Адыгэхэр итэкъухъагъэхэу дунаим щэпсэухэми, искусствэкIэ тыди щашIэх.*

— Ащ къесIолIэнэу сызыфаер бэ. Зэкъош республикэхэм яеджапIэхэр зэзгъапшэхэу зэп кызэрэхэкIырэр. «Адыгеим икультурэ ихъарзынэщхэр» зыфилорэ тхылъэу Мыекъуапэ кышцысатыгъэм сигъэгущхуагъ. Тхъаегъэпсэх ащ икьыдэгъэкIын пылгыгъэхэр. Зэкъош республикэхэр ащ фэдэ тхылы-хэмкIэ зэхъожьхэ, ятарихъ кы-

зэфауатэ зыхъукIэ, ныбжыкIэхэм тиблэкIыгъэ уахътэ нахьышIоу ашIэшт, язэфышчытыкIэхэр пытэщтых.

— *Джырэ уахътэ бизнесым, юридическэ Иофыгъохэм аныцагъэхэр нахьыбэ мэхъух. Искусствэр лъызыгъэ-кIотэщтыр хэта? ЛэжъапкIэу аратырэм хэбъошта?*

— Ар мафэ къэс тызыгъэгумэкIырэ упчIэхэм ащыш. Искусствэм хэо-хапкIэу упылыныр къезгъэкIухэрэп. ОрэдыIо, къэшъуакIо, сурэтышI бгъэсэнхэм зы илъэсэп ыхъыштыр — ар зэпыбгъэу мыхъушт ИофшIэн. Апшээрэ еджапIэхэм ачIэхъа-шцхэр афимыкьухэу уахътэ кы-тэкIун ылъэкIышцтэуи кьэбархэр зэхэтэхых. ЕджапIэхэр япчъа-гъэкIэ нахъ макIэ ашIышцхэми, шIэныгъэ зызыгъэгъоты, илъэпкъ, ихэгъэу афэлажъэ зышIоигъохэр нахьыбэ зэрэтшIышцхэм тыпылгы сшIоигъу.

— *Искусствэр тибаныгъ. Ар гушIыIэ кьодыен ныIа?*

— КупкI зилэ гушIыIэм уегъэгъуазэ, щыIэныгъэм нахъ куоу ухещэ. Тэ, адыгэхэм, искусствэ бай тилэр. Техникэм, бизнесым зызыщаушъомбгъугъэ лъэхъанэу тызыхэтэм тятэжъхэм алэжыгъэ искусствэр чIэтынэ хъушцтэп. Бизнесменым илоф шъхьафы, искусствэм пыщагъэм ахыщ бэу кы-зэримылэжыштыр зыдишIэжъзэ, лъэпкъ гупшысэр шъхьафэу лъэхъаным щыпхыришчыныр сэ кыхэгъэхы. Сыфай лъэпкъ искусствэм нахъ тызэфещэнэу.

— *УигъхэлъышIухэр кыбдэхъунхэу пфэсэIо.*

— Тхъаегъэпсэх. Сурэтым итыр: Мэлбэхъо Борис.

НЫБЖЫКIЭХЭМРЭ ТИОРЭДЫПОХЭМРЭ

ТызыгъэгущIорэмэ

КЪАХЭХЪО

ТиорэдыIо ныбжыкIэхэр нахьыбэ зэрэхъухэрэм тегъэгущIо. Нэхэс Анжеликэ, Еутых Вячеслав, Къатмэс Руслан ацIэ къетIо зыхъукIэ, Быцтэкъо Азэмат, Хъурэнэ Аз, Сихъу Аскэр, нэмыкIэхэми ягугъу къэтшIы тшIоигъу.

Нэхэс Анжеликэ Къыблэ шъолъырым щызэлъашIэ. Ащ уготэу орэд къэпIоныр кызырэкIоу щытэп. Дзыбэ Мыхъамэти лъэпкъ искусствэм зэрэщашIэрэм тышчыгъуаз. МыгумэкIэу сценэм кызырэтэхъэрэм ишIуа-гъэкIэ купкIэу орэдым хэлъыр нахьышIоу кызылэуехы.

— Адыгэ республикэ гимна-зиом сыщеджагъ, — еIо Быцтэкъо Азэмат. — Лъэпкъ тарихъыр, искусствэр сикIасэх. Пчы-хэгъэхэхэмэ сахэлажъзэ арти-стхэм сакIырэлпы.

Жъыр кIэтэу, псынкIэу зигъа-

зэу Быцтэкъо Азэмат сценэм зышпылгъэгъукIэ икьэшъуакIи, иорэд къэлукIи зэрэздишцхэрэм узылэпещ. Артистхэм шэн-хэбзэ хэхыгъэхэр яIэх. Ахэр ыгъэфедэхэзэ, Азэмат ыгукIэ нахъ зыпэб-лагъэр кыхэхы. Лъэпкъ шIэ-жъыр ыгъэлъапIэзэ искусствэм зэрэпылбьр тигуапэ. АдыгабзэкIэ кыIорэ орэдхэр нахьыбэ зыхъу-хэкIэ, ымакъэ зэригъэIорышIэрэр къыдалыгъэзэ, композиторхэр ащ зэрэфэуэсшцхэм дэгъоу тышчы-гъуаз.

Сурэтым итхэр: Нэхэс Анже-ликэрэ Быцтэкъо Азэматрэ.

ТИКОНЦЕРТХЭР

«Гуфитыр» дахэу къэшъо

КъэшъокIо ансамблэу «Гуфитыр» зызэхачагъэр бэшIагъэн. Арэу щытми, лъэпкъ шIэжъэ зIуIкIэхэм, мэфэкI зэхэхъэхэм ахэлажъзэ, искусствэр зикIасэмэ псынкIэу агу рихъыгъ.

— ЯцIыкIугъом кышцегъэжъа-гъэу къэшъуакIомэ Иоф адэгтшIэ, — еIо Къэбэртэ-Бэлкъарымрэ Адыгэ Республикэмрэ яза-служеннэ артистэу, «Гуфитым» ихудожественнэ пащэу Нэ-ныжэ Айдэмыр. — Лъэпкъ искусствэр ашIогъэшIэгъонышъ,

яухъазырыныгъэ шIэхэу хагъахъо. «Гуфитыр» лъэпкъхэм къа-фэшъо, артист анахъ дэгъоу хэт-хэр дунаим щыцIэрыIо ансамб-лэу «Налмэсым» кышчышъон-хэуи тэгугъэ.

Сурэтым итыр: ансамблэу «Гуфитыр» къэшъо.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КъыдзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ ИофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
къэгъухэм адыряIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи кьэбар жъу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зылдэщылэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэIоры-
шIапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышъып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажъэхэ-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ылгэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
алэкIэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4480
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1995**

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00